АЖАЛЫНЬ АДЛИ, ХАРЮУСАЛГАНЬ НЭГЭ

Тимлюгэй цемент-шиферэй завод жэлэй түрүүшын хахадта вагонуудые сагһаань үлүүсэ огто барягүй, нэгэшье мүнгэ яла түлөөгүй.

Энэ онсо илгаатай ушар тушаа промышленна предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд бодожо үзэхэ болоно. Нэн түрүүндэ вагонуудые удаан барижа, хэдэн мянгаад түхэриг яла түлэжэ байдаг Шулуутайн леспромхозой, Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой, түмэр-бетонно зүйлнүүдые бүтээдэг Таловска заводой хүтэлбэрилэгшэд энээн тухай илангаяа гүнзэгыгөөр бодомжолхо ушартай.

Имэ яла түлэжэ, зарим предпредприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд ашаа тээхэ, буулгаха худэлмэридэ бии байһан ехэхэн дутуу дутагдалнуудаа далдалдаг байха юм. Гадна имэ яла түлөөд лэ хуушанайхяараа худэлжэ, шэнэ онол арга, үйлэдбэреэ шэнээр эмхидхэхэ тушаа һаналаа табингүй һуужа байхада амар ха юм.

Теэд саашадаа имэрхүү эрхэ байдалтай эбсэжэ болохо аал? Үгы. Түмэр замай транспортын, промышленна предприятинуудай худалмэри зүбөөр холбон ябуулха арга бии болонхой, зарим газарта үргэнөөр хэрэглэгдэжэ, нэбтэрүүлэгдэжэ байна бшуу.

Тимлюгэй цемент-шиферэй заводойхид хайшан гэхэдээ яла түлэхөө болибо гээшэб? Гол ушарынь гэбэл, станциһаа предприяти тээшээ ошоһон зам дээрэ вагонуудай зогсолтые нормоһоонь часһаа үлүү хороожо шадаа. Тиигэжэ ехэ саг алмагдана, вагонуудай эрьесэ түргэдөө. Имэ арга хаанаһаа олдооб гэбэл, завод станци хоёр ехэ холбоотойгоор, нэгэ технологиин ёһоор худэлдэг болоо.

Урдань түмэр замшад өөһэдынгөө түсэб дүүргэхын түлөө, заводойхид мүн лэ тиигэжэ, өөһэдынгөө амарые харадаг байһан. Бэе бэеэ ойлголсонгүйгөөр худэлхэдэ ажал хэрэгшье һаатадаг, элдэб арсалдаа, хөөрэлдөөн гарадаг һэн. Эдэ бүгэдэһөө боложо нэгэ талань яла түлэхэ баатай болодог, нүгөө талань вагонуудай эрьесые түргэдхэхэ түсэбөө дүүргэдэггүй байгаа.

Мүнөө холбоо барисаатайгаар, нэгэ технологиин ёһоор ажалладаг болоходоо вагонуудай зогсолтые хороохо тушаа завод станци хоёр хоюулан анхардаг, адли харюусадаг болоо. Тиихэдээ тэдэнэр үгэ үгээ ойлголсожо, хэрэгтэй болоходонь бэе бэедээ туһалалсажа, нэгэ предприяти мэтэ ажаллана.

Энээнэй аша үрэнь гэбэл, завод яла түлэхөө болинхой, Тимлюгэй станци жэлэй түрүүшын хахадта вагонуудай зогсолтые 1,5 часаар хороогоо.

Тэрэшэлэн, Ново-Ильинск станци Хандагатайн леспромхоз хоёр нэгэ технологиин ёһоор худэлмэреэ муу бэшээр эмхидхэнэ. Эдэ бүгэдэ шэнэ технологиин аша үрэтэй, булюу һайн байһаниие элитээр гэршэлнэ.

Гэхэтэй хамта, энэ шэнэ онол арга бусад предприяти, станцинуудаар үшөө хэрэглэгдэнэгүй. Олон хүтэлбэрилэгшэд бусадай шэнэ аргаар худэлхые хараад лэ байһаар.

Эдэ бүгэдые хараадаа абажа, партиин областной комитет промышленностиин, түмэр замай транспортын худэлмэрилэгшэдэй семинар августын 6-да үнгэргэхэ гэжэ шиидэбэ. Хандагатайн леспромхозой, эндэхи түмэр замшадай нэгэ технологиин ёһоор ажаллажа олоһон дүй дүршэлтэй танилсаха зорилгоор тус семинар Ново-Ильинскдэ болохо юм.

Арадай ажахын ашаа шэрэлгые шэнэ аргаар эмхидхэхэ тушаа олдоһон дүй дүршэл согсологдожо, саашадань үргэнөөр нэбтэрүүлхэ хэмжээ ябуулганууд хараалагдаха байна.

Промышленна үйлэдбэриин зононуудай парткомууд, партиин райкомууд предприяти, станцинуудай худэлмэридэ нэгэ технологиин ёһоор, нягта холбоо барисаатайгаар ажаллаха шэнэ арга нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ һаяхан болотор анхаралаа хандуулдаггүй байба. Саашадаа иигэжэ болохогүй.

Түмэр замай бүхы станцинуудаар, тэдээнтэй холбоо барисаатай предприятинуудаар энэ арга нэбтэрүүлжэ, үргэнөөр хэрэглэдэг болобол, вагонуудай эрьесэ эрид түргэдхэхэ, арадай ажахыда шухала хэрэгтэй ашаан ошохо газартаа саг соогоо хүргэгдэхэ, гүрэнэй мүнгэн зөөри алмагдаха байна.

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

41-дэхи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 184 (10552) | 1964 оной августын 5, среда | Сэн 2 мүнгэн

«ПРАВДА» БОЛОН «ИЗВЕСТИЯ» ГАЗЕТЭНУУДАЙ РЕДАКЦИНУУДАЙ АСУУДАЛНУУДТА СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ТҮРҮҮЛЭГШЭ НҮХЭР Н. С. ХРУЩЕВОЙ ҮГЭҺЭН ХАРЮУНУУД

Асуудал. Ядерна зэбсэгые агаарта, замбуулинда, уһан соо туршаха ябадал хорихо тухай договорто Советскэ Союзай, Америкын Холбоото Штадуудай болон Великобританиин правительстванууд 1963 оной августын 5-да гараа табиһан байна. Энэ договорой баталагдаһаар нэгэ жэл гүйсэһэнтэй дашарамдуулан, юу хэлэгдэхэ байнаб?

Харюу. Москвагай договорой баталагдамсаарнь тэрэнэй бодото үрэ дүнгынь эли болоһон юм. Гэбэл, хүнэй амилдаг агаар, хүнэй хэрэглэдэг эдеэ хоол радиоактивна хорото зүйлнүүдээр бузарлагдахаяа болиһон байна. Мүнөө, договорой баталагдаһанһаа хойшо нэгэ жэл үнгэрөөд байхада, тус договорой уласхоорондын байдалда һайнаар нүлөөлһэниинь элеэр харагдажа байна. Энэ договорто 100 гаран гүрэнүүд хабаадалсаа. Москвагай договорой баталагдаһан ябадал уласхоорондын түгшүүрилые һуларуулха хэрэгтэ туһалаа. Агаарта, замбуулинда, уһан соо ядерна туршалга хориһоной һүүлээр ядерна зэбсэг замбуулинда эльгээгдэхэеэ болиһон, ядерна зүйлнүүдые гүрэнүүдэй тон ехээр бэлэдхэн суглуулхань зарим тэды бага болгогдоһон байна.

Москвагай договорой ехэ удха шанартай байһаниинь мүнөө мэдэрэгдэнхэй гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Зүгөөр энэ договоршье, мүн минии тэмдэглэһэн бусад асуудалнуудаар хэлсээ туйлагдаһан ябадалшье буу зэбсэг хорихо үндэһэн шухала асуудалнуудые үшөөл шиидхэнэгүй гэжэ онсолон тэмдэглэхэ ёһотой. Энэ шухала асуудалые шиидхэхэдэ, тус договор туһа боложо үгэхэл.

Асуудал. Москвагай договорой баталагдаһанай ашаар уласхоорондын түгшүүрилтэ байдалай һуларһан ябадалые хайшан гээд батадхаха ёһотой гэжэ бодонобта?

Харюу. Гүрэнүүд хадаа мүнөө туйлаһан амжалта дээрээ тогтохогүй, харин уласхоорондын байдалые һайжаруулхада эгээн шухала, шиидхэгдээгүй бусад асуудалнуудта анхаралаа табиха ёһотой. Нэн түрүүн Германиин асуудалые амгалан ёһоор гурималуулжа, үнгэрэгшэ дайе бүрин эсэслэн болюулха тухай эндэ хэлэгдэнэ. Энээнгүйгөөр буу зэбсэгээ бүгэдэ ниигээрээ, сүм хуряаха тухай асуудалда дүгэлхэньшье бэрхэтэй юм. Энэ асуудалай шиидхэгдэхэнь тон шухала гэжэ хүн бүхэн мэдэрнэ. Газар уһан тухай арсалдаата асуудалнуудые, хила тухай асуудалнуудые шиидхэхэдээ, гүрэнүүдэй зүгһөө хүсэ хэрэглэдэг ябадалһаа арсаха тушаа уласхоорондын хэлсээ баталха гэжэ байһал шухала болоно. Карибска далайн бассейндэ, Зүүн-Урда Азида, Кипртэ, Аравиин хахад арала бии байгаа түгшүүрилые болюулха хэрэгтэй.

Минии һанахада, Москвагай договорой баталагдаһанһаа хойшо үнгэрһэн энэ жэл хадаа уласхоорондын байдалые шэнэ дүй дүршэлөөр баяжуулаа: бэе бэедээ бүри ехэхэнээр этигэлсэдэг болоо һаа, уласхоорондын түгшүүрилые саашадань һуларуулжа болохо, элдэб асуудалнуудаар үгэеэ ойлголсожо болохо, тиихэ зуураа хуулита ёһоной хэлсээнүүдые баталхаһаа гадна, мүн «бэе бэеһээ жэшээ абалгын» политикын үндэһөөр бэе бэеэ ойлголсожо болохо юм. Тиимэһээ хоорондоо этигэлсэдэг болоһон ябадалаа нягтаар сахиха, тэрэнээ бага болгохогүй, харин улам үргэдхэн, али болохоор бэхижүүлхэ гээшэ илангаяа шухала байна.

Тобшоор хэлэхэдэ, уласхоорондын түгшүүрилһээ зайсахын тула үшөөл ехэхэн ажал хэхэ, бүгэдэ ниитын амгалан байдалые бэхижүүлхэ хэрэгтэй болоно. Бүгэдэ ниитын амгалан байдалай аша үрые ехэшье, багашье бүхы гүрэнүүд, бүхы арадууд адляар ашаглаха юм. Арюун нангин энэ асуудалые шиидхэхэ хэрэгтэ Советскэ Союз бүхы шадалаараа оролдохол байха гэжэ батаар хэлэнэб.

„Буу зэбсэг хуряалга ба экономическа талаараа харилсан ажаллалга“

Москвада конференци нээгдэбэ

МОСКВА, августын 3. (ТАСС). Буу зэбсэг хуряалгын ба экономическа талаараа харилсан ажаллалгын асуудалнуудаар зарлагдаһан конференци мүнөөдэр Москвада, хилын саанахи оронуудай арадуудтай хани барисаа тогтоолгын байшанда нээгдэбэ. Энэ конференциие эб найрамдал хамгаалгын Советскэ Комитедэй экономическа комисси, мүн советско-американска харилсаануудай институдай буу зэбсэг хуряалгын асуудалнуудаар байгуулагдаһан комисси зарлаһан байна.

Конференцидэ хабаадагшад — советскэ элитэ ехэ экономистнууд, юристнүүд, түүхэшэд, үргэн ехэ улад зон дэлхэйдэ амгалан байдал тогтоохын түлөө тэмсэлдэ уласхоорондын харилсаанай угаа шухала элдэб асуудалнуудые зургаан үдэрэй турша соо зүбшэн хэлсэхэ юм. Конференциин үедэ Лондон, США, Ганаһаа эльгээгдэһэн хилын саанахи эрдэмтэдэй элидхэлнүүд уншагдаха байна.

Бүхы хүн түрэлтэнэй аша туһада

Антропологиин, этнографиин асуудалаар уласхоорондын конгресс нээгдэбэ

МОСКВА, августын 3. (ТАСС). Мүнөөдэр Москвада антропологиин болон этнографиин эрдэм наукануудай уласхоорондын конгресс нээгдэбэ. Ехэхэн удха шанартай энэ конгрессто 55 оронуудай түлөөлэгшэд хабаадалсана.

Москвагай гүрэнэй университедэй Актова зал соо конгрессто байлсахаяа ерэһэн хүн зон дүүрэнхэй. Эндэ 2500 тухай хүн хабаадалсана гэжэ академик Е. М. Жуков энэ ехэ суглаа нээхэ зуураа хэлээ.

СССР-эй правительствын үмэнэһөө СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо К. Н. Рудневта үгэ үгтэнэ. Хүн тухай наука болохо антропологи, этнографи хадаа арадуудай бэе бэеэ ойлголсожо, ойро дүтэ, хани барисаатай болоходонь туһалха ёһотой гэжэ К. Н. Руднев онсолон тэмдэглэбэ. Мүнөө үедэ эб найрамдал, арадуудай хоорондохи хани барисаа бэхижүүлхэ хэрэгһээ үлэмжэ нангин зорилго гэжэ байхагүй. Энэ зорилго шиидхэхэ гээшэ тон шухала болоно гэжэ К. Н. Руднев хэлэбэ. Удаань СССР-эй Наукануудай академиин президент академик М. В. Келдыш, конгрессэй президент, СССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн С. П. Толстов, антропологиин болон этнографиин эрдэмэй уласхоорондын холбооной президент профессор Анри Валлуа гэгшэдэй хэлэһэн үгэнүүд шагнагдаһан байна.

Моссоведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ В. Ф. Промыслов, МГУ-гай проректор Г. Д. Вовченко гэгшэд конгрессто хабаадагшадта хандажа, амаршалгын үгэ хэлэбэ.

Олон оронуудай профсоюзуудай семинар

ЛЕНИНГРАД, августын 3. (ТАСС). Социальна тэдхэмжын асуудалнуудаар олон оронуудай профсоюзуудай семинар мүнөөдэр Ленинградта нээгдэбэ. Энэ семинарые профсоюзуудай Бүхэдэлхэйн федераци, ажалай уласхоорондын бюро (МБТ) зарлаһан байна. Европын, Азиин, Африкын болон Латиин Америкын 24 гүрэнэй профсоюзуудай түлөөлэгшэд семинарта хабаадалсана.

ВФП-гэй секретарь Эдвин Хлебоун, ВЦСПС-эй секретарь П. Т. Пименов, МБТ-гэй түлөөлэгшэ Жан-Жак Фавр гэгшэд семинарта хабаадалсана.

ҮХЭР МАЛАЙ ТОО ТОЛГОЙ ОЛОШОРУУЛГА— МҮНӨӨДЭРЭЙ ШУХАЛА ЗОРИЛГО

★☆★

Үрэжүүлгэ эхилээ

Дамба Будаевич Цыбикжапов, Дышигма Цыреновна Цыренова гэгшэд гэр бүлөөрөө Суулгын совхозой эрхим хонишод. Тэдэнэр 2-дохи отделениин хонишодоор худэлһөөр 5—6 жэл болобо. Даажа ябаһан ажалдаа ехэ ханалгатайгаар, оролдосотойгоор хандадаг малшад.

Жэл бүрил ажалайнгаа үрэ дүн һайжаруулжа, мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлжэ ябадаг Дамба Будаевич өөрөө эхэ хонидые үрэжүүлэгшэ техник мэргэжэл шудаланхай. Онол оньшыень һайнаар шудалһан туладаа олон хурьга абадаг, хонидой үүлтэрыень һайжаруулдаг юм.

Байгша ондо харууһалжа байгаа 650 эхэ хонидһоо 628 хурьга түлжүүлжэ абаһан байна. Тэмэ хонин бүриһөө 3,5 килограмм нооһо хайшалжа абаба. Ерэхэ жэлдэ эрхэ бэшэ хонин бүриһөө хурьга абаха гэжэ үгэеэ үгөөд, хонидые искусственна аргаар үрэжүүлгэдэ ехэ бэлэдхэл хэжэ эхилээ һэн.

Хонидойнгоо шадал тэнхээень саг соонь хүсэндэнь оруулаа, хурьгадые эхэһээнь эртүүр илгажа шадаһан байха. Үрэжүүлгын гээ пунктые түгэс түхеэрэлгэтэйгээр бэлэн болгоод, мүнөө августын 1-һээ ототой болоһон хонидоо үрэжүүлжэ эхилбэ.

С. ЦЫДЫПОВ,
хүдөө бэшэгшэ.
Мухар-Шэбэр.

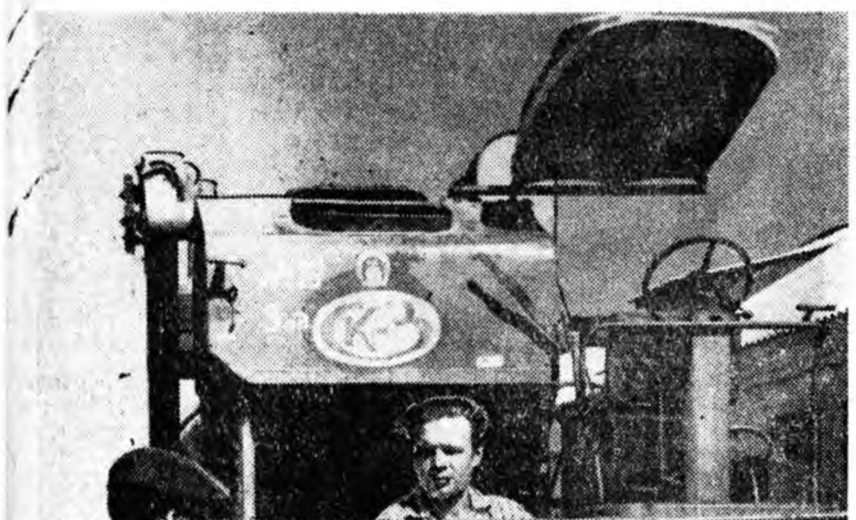

Кабанскын совхоздо 32 комбайнһаа 28-ниинь заһабарилагдаад байна. Тэрээнһээ гадна комбайнернууд Александр Округин, Иннокентий Сарин гэгшэд горохой комбайн заһабарилна. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: механизаторнууд А. Округин И. Сарин хоёр горохой комбайн заһажа дүүргэхэеэ байна. С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Үнеэн бүриһөө—тугал

Үхэр малайнгаа тоо толгойе түргөөр олошоруулха, илангаяа үнеэдые олон болгохо тушаа ямар худэлмэри хэгдэжэ байнаб гэжэ Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин „Дружба“ колхозой зоотехник А. И. МАКОВЕЕВАДА хандабабди. Тэрэ иигэжэ хөөрэнэ.

ЯМАРШЬЕ АЖАХЫДА ашаг шэмэ ехээр үгэдэг һайн үүлтэрэй үнеэдые олон болгоод, тэрэнһээ тул һайн абаагүй һаа, малай тоо толгойе эрид олошоруулха, һү, мяха улам ехээр абаха гэдэгнай миил хооһон хөөрэлдөөн болоод һалаха бшуу.

Тиимэһээ колхоз, совхоз бүхэндэ мал, илангаяа үнеэдые олон болгоод, тус бүриһөөнь тугал абажа, һайнаар түлжүүлхэ гээшэ хүдөө ажахыдахи мүнөө үеын айхабтар харюусалгатай зорилгонуудай нэгэн болоно.

Манай колхозойхид үхэр малаа түргэн олошоруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ талаар һүүлэй жэлнүүдтэ зарим тэды худэлмэри хээ. Жэшээлхэдэ, гурба-дүрбэн жэлэй саада тээ эбэртэ бодо малнай бүхыдөө мянга хүрэхэтэй үгытэй тооной байһан һаа, мүнөө 2100 гаран болонхой. Бүхыдөө 750 шахуу толгой үнеэдтэйбди. Колхоздо нёдондо зуун үнеэн бүриһөө 96 тугал түлжүүлэгдээ һэн. Үнеэдһээ тугал олоор абажа, һайнаар түлжүүлһэнэй ашаар үнгэрэгшэ жэлдэ артелиинхиднай гүрэндөө 10 мянга гаран центнер һү худалдажа, түсэбөө горитойгоор үлүүлэн дүүргээ. Мүн үхэрэй тарган мяханшье ехээр тушаагдаа.

Тиигэбэшье үхэр малаа бүри түргэн олошоруулжа, мяха, һү улам ехээр абадаг, гүрэндөө худалдадаг болохо бүхы арга боломжоёо гүйсэд хэрэглэжэ үшөөл шаданагүйбди гэжэ сэхэ хэлэхэ ёһотой. Бүхы һүрэг соомнай үнеэдэй тоо үшөөл үсөөн, оройдоол 50 хүрэхэгүй процентнь болоно. Зарим жэлдэ эхэ малаа олоор һубайруулжа, нилээд ехэ һү, мяха дутуу абаад, горитойхон гарза хохидолдо оронобди.

Гэхэтэй хамта, һүрэг соогоо эхэ мал эрид олон болгохо, 100 үнеэн бүриһөө заабол 100-һаа үсөөн бэшэ тугал түлжүүлхэ дүүрэн аргатайбди. Энэ талаар жэшээ абамаар һайн дүй дүршэлшье бии. Манай Хаягатай фермынхид (даагшань Д. Очиров) мүнөө хоёрдохи жэлээ удаагаар зуун үнеэн бүриһөө 102-104 тугал абаа. Эндэхи зарим түрүү һаалишад Цыпилма Шодоева, Елизавета Юможапова болон бусад жэл соо тус тустаа 15—17 үнеэдһээ 18—20 тугал түлжүүлнэ. Эхэ малай һубайралгые усадхажа шадаһанай ашаар жэлһээ жэлдэ һү ехээр һаана. Байгша оной түрүүшын хахадта фермынхид һү һааха, гүрэндэ тушааха даабаряа 140 процент дүүргээ һэн. Энэ амжалтада фермын техник-үрэжүүлэгшэ Г. Цыдыпов оролдосото ажалаараа горитой хубита оруулһан байха. Тус фермынхид һүрэг соогоо нэгэшье буха байлгахаяа болижо, бүхы үнеэдээ бултыень искусственна аргаар үрэжүүлнэ. Энэ хэрэгые гансахан техник-үрэжүүлэгшэдэ найдаад байдаггүй, һаалишан, мал адуулагшан бүхэн ототой болоһон үнеэдые хаһа сагтань элирүүлжэ, тэрэ дары үрэжүүлхын тула ехэ оролдолго гаргадаг. Ототой болоһон үнеэе хаһа сагтань элирүүлһэн һаалишан гү, али адуулагшада үнеэн бүриин 50 мүнгэн түлэгдэдэг. Тэрээнһээ гадна, үнеэдые үрэжүүлһэнэйнь, тугал абаһанайнь түлөө баһал нэмэлтэ түлөөһэн түлэгдэдэг юм.

Хаятай фермынхидэй жэшээгээр колхозойнгоо бусад гүүртэнүүдтэ искусственна үрэжүүлгын пункт һайнаар эмхидхэжэ, тэндэ шадамар бэрхэ хүнүүдые табяабди. Тиигэжэ һаалиин фермэнүүдтэмнай мүнөө нэгэншье буха үгы болојо, бүхы үнеэд искусственна аргаар үрэжүүлэгдэнэ.

Энэ алишье талаараа һайн гэжэ һананабди. Бодоодшье үзыт даа. Жэшээнь, манай колхоздо бүхы 750 үнеэдые ороондо оруулхын тула 20 шахуу (дүшэн үнеэндэ нэгэ буха гээд тоолоо һаа) буха лаб хэрэгтэй. Эдэмнай үшөө үсөөдэжэшье болохо байна. Юуб гэхэдэ, дүшэн үнеэдтэ нэгэ буха табихада, 10--15 үнеэниинь абаһаар һубайржа магад шуу! Тиимэһээ 30-35 үнеэдтэ нэгэ буха хэрэгтэй болоно. Энээгээр бодоходо, нэгэ бухые жэл соо һайнаар харууһалха, тэжээхын тула адагынь 550-600 түхэригэй гаргаша гаргашалагдаха байна. Тиихэдэ манай колхоз үнеэдээ бултыень бухада зүндэнь табижа үрэжүүлхэдээ, жэл бүри хамта 15-16 мянган түхэригэй зөөри сохом гаргаха байна гээшэ. Харин мүнөө бухануудаа үгы болгоод, гүрэнэй племстанциһаа үрэ абажа, үнеэдээ үрэжүүлхэдээ жэл соо ехэдээл һаа, 1870 гаран түхэригэй гаргаша хэгдэхэ. Энэ ушар ажахыда хэды ехэ хямда болојо үгэнэ гээшэб. Искусственна үрэжүүлгые оролдосотой һайнаар хэжэ шадабал, энэмнай һураггүй найдамтайшье ха юм. Мүн малай үүлтэр һайжаруулха талаар таарамжатай.

Жэлэй ямаршье сагта һү ехээр абаха, тугалнуудаа һайнаар түлжүүлхэ тала харалсажа, үнеэдэйнгээ хахадһаань олонхиие үбэл эртэ — декабрь, январь, февраль соо түрүүлээд, бэшыень жэлэй бусад һарануудта һубарюулан тугаллуулдагбди. Мүнөө жэлэй үнгэрһэн долоон һара соо зуун үнеэн бүриһөө 70 гаран тугал абтанхай. Ерэхэ жэлэй январиин нэгэндэ зуун үнеэн бүриһөө 98—100 тугал сохом абаад байха аабзабди гэжэ найдагдана.

Тиигэжэ ойрын хоёр жэлэй туршада һүрэг соогоо үнеэдэйнгээ тоо толгой 55—60 процент болгохо зорилготойбди. Энээнэй ашаар һү, үхэрэй мяха улам ехээр абажа, гүрэндөө элбэгээр худалдадаг болохомнай лабтай.

Республикын колхоз, совхозуудай мяха, һү, үндэгэ, нооһо гүрэндэ тушаалгаар 9 һарын түсэбэй дүүргэлтэ тухай

1964 оной августын 1-нэй мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Управленинүүд, аймагууд	Мяхан	Һүн	Үндэгэн	Нооһон
Баргажанай	42	77	96	93
Зэдын	44	72	104	75
тэрэ тоодо:				
Захааминай	71	63	105	71
Зэдын	37	98	100	123
Яруунын	37	78	122	89
Кабанскын	81	72	71	89
Хяагтын	37	66	90	79
Мухар-Шэбэрэй	39	71	102	70
Түнхэнэй	39	72	72	88
тэрэ тоодо:				
Түнхэнэй	57	74	72	95
Ахын	7	56	—	75
Улаан-Үдын	38	72	127	83
Хоринн	48	77	127	76
Баунтын	30	73	—	—
Республикын туршалгын станци	52	81	76	115

Шарга дээрэ һүрилнэ

Харгаатын баруун бэе. Эндэ ахалагша хонишон Чимитцырен Гомбоевой хүтэлбэрилдэг бригадынхид үбһэ тэжээл ехээр бэлдэжэ байнхай.

Хонишод үглөөгүүр эртэ бодожо, малаа бэлшээридэ гаргажархёод, үбһэндөө ошодог. Тиигээд үдэшэ орой болотор сабшалан дээрэ ажаллана. Мори унаа, машина зэмсэгүүдээ һайнаар бэлдэжэ үбһэндөө ороһон дээрэһээ ажалаа нэгэншье час, нэгэншье үдэрөөр һаатуулангүйгөөр ажаллана. Үдэр ерэхэ бүри сомоонуудынь олошоржол байна.

Тус бригадынхид хэхэ юумэеэ һайнаар бүтээдэг заншалтай. Энэ жэлдэ сомоо бүхэниие шарга дээрэ һүрилжэ абана. Ажалайнгаа хүнгэниие харана ха юм даа. Шарга дээрэ үбһэ һүрилхэдэ һайнииньшье һайн! Үбэлэй сагта ямаршье хүсэ зөөри хэрэглэнгүйгөөр, отарынгаа буусын хажууда трактораар шэрүүлжэ асарха юм. Энэ һайн арга колхозоймнай бусадшье отарануудта хэрэглэгдэнэ.

Үбһэеэ бэлдэжэ байхынгаа хажуугаар эндэхи хонишод зунай бэлшээриин үедэ хонидоо һайса таргалуулна. Тиигэжэ август һараһаа эхилжэ, бүхы хонидоо искусственна аргаар үрэжүүлхэ зорилготой. Имагтал энэ худэлмэриие саг соонь, һайнаар эмхидхэжэ, жэл бүри 100 хонин бүриһөө 100 гаран хурьга абажа түлжүүлнэ.

Д. БАДМАЕВ,
Мухар Шэбэрэй управлениин «Знамя Ленина» колхозой гэшүүн.

Яруунын совхозой 2-дохи отделенидэ үбһэ хуряалга дээрэ оньһон аргаар баал суглуулагдажа байна.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

Хонишодой 12 звено

Манай колхозой гэшүүд өөһэдынгөө хүсөөр үбһэ тэжээл бэлдэдэг болонхой. Иигэжэ ажаллажа байхадаа хонидтоо, илангаяа үбэлэй хурьгадта шанар һайнтай үбһэ бэлдэжэ абахые оролдоно бшуу. Жэшээлхэдэ, нёдондо ахалагша хонишон Дамдинсурэн Жагбаевай даадаг отарада 547 центнер үбһэн, 900 гаран центнер зелёнко бэлдэгдээ һэн.

100 эхэ хонин бүриһөө 87 хурьга абажа түлжүүлһэн энэ бригадынхид мүнөө жэлдэ тэжээл бэлдхэлгые эмхитэйгээр үнгэргэнэ. Царам гэжэ газарта хэдэн томо һүриинүүдые бодхоогоод байна. Мүн эндэ Дондок Цыденжаповай бригадынхид үбһэндөө ороһоор хэдэ хоноо. Сэлмэг наратай үдэрнүүдые һамбаашалан, ажалаа бүтээсэтэйгээр эмхидхэнэ.

Бүхыдөө манай отделенидэ хонишодой 12 звено худэлдэг. Хонишодой бригада бүхэндэ нэгэ звено ажаллана гээшэ. Тэдээндэ дундажаар 50 60 гектар сабшалан даалгагданхай. Энэ жэлдэ отделениимнай хонишод хамта 5 мянга гаран центнер үбһэ бэлдэжэ абаха юм. Олонхи звенонууд үбһэ хуряалгадаа һайн бэлэдхэлтэйгээр ороо.

Һүүлэй үедэ бороо хура багатай байжа, нилээд ехэ үбһэн сабшагдажа, һүрилэгдэжэ абтанхай. Үбһэеэ гутаангүйгөөр, һайхан зандань һүрилжэ абабал, ерэхэ үбэл бардам тэжээлтэй байхамнай лабтай.

Д. С. БАНЗАРАКЦАЕВ,
Зэдын управлениин «Мир» колхозой I дэхи отделениин хонишодой бригадын бригадир.

ТОРИИН СОВХОЗДО

I. ИНТЕНСИФИКАЦИИН ЗАМААР

ХОЁРХОН жэлэй урда тээ Доодо Ториин, Дээдэ Ториин, Алцагай, Оёорой, Хулдатын, Нарынай, Тохойн хэдэн колхозуудай һуури дээрэ Ториин мяха-һүнэй томо совхоз байгуулагдаһан юм. Шэнэ совхозой үндэһэлһэн колхозуудай дунда хүгжэнгиишье ажахытай, мүн бирагүйхэншье шадалтайшуул байһан. Юрэдөө һулахануудынь олон байшоо.

—Совхоз болоһоор жэл бүри өөдөө гаража байнабди,— гээд, совхозой директор Яков Васильевич Таюрский намдууханаар захалба.—Адууһа малаймнайшье тоо толгой олошорно, ашаг шэмэнь жэлһээ жэлдэ дээшэлнэ. Илангаяа энэ жэлдэ хүдөө ажахыгаа интенсификациин замаар хүгжөөхэ гэһэн партиингаа Центральна Комитедэй февралиин Пленумэй шиидхэбэри бэелүүлэн, совхозоймнай хүдэлмэришэд ехэхэн эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажаллажа байна. Байгша ондо гүрэндэ мал ажалай продуктнуудые тушааха түсэб, даабаряа бүхыдэнь үлүүлэн дүүргэжэ, урда жэлнүүдэйхиһээ нилээд ехэ мяха, һү, үндэгэ, нооһо гүрэнэй бэлэдхэлэй пунктда оруулагдажа байна. Хэрбээ манай совхозой городто дүтэ байбал, корреспондентнүүд юрэдөө амар жаргал үзүүлхэгүйл байгаа. Теэд манай совхоз республикынгаа нийслэлһээ холо, тиимэл хадамнай корреспондентнүүдшье ерэнэгүй. Манай совхоздо жэшээ болгон харуулхаар бэрхэ, шадабаритай хүнүүдшье олон. Тэдэнтэйл ябажа танилсагты,—гэжэ директор маанадта дурадхаба.

Директорэй иигэжэ гомдохыньшье буруу бэшэ. Үнэхөөр энэ совхоз тогтоһон сагһаа хойшо жэл бүри олзо оршотойгоор гаража, гүрэнэй түсэб, даабари урагшатайгаар бэелүүлжэл байнхай.

Совхозой гүрэндэ оруулха гол продукцинуудай талаар абажа үзэбэл, һү тушаалга 1963 ондо урда жэлэйхиһээнь 20 процентээр дээшэлһэн. Байгша оной түрүүшын хахадта нёдондоной энэ үеынхиһөө һү тушаалга 45 процентээр дээшэлжэ, хахад жэлэй түсэб майн 27-до дүүргэгдэһэн,

—Мүнөө һүн яһала һайнаар һаагдажа байна. Энэ янзаараашье ажаллабал, гүрэндэ һү тушааха жэлэйнгээ түсэб октябриин тэн багаар дүүргэжэрхихэл байхабди,—гэжэ директор найдамтайгаар мэдүүлбэ.

Мяха тушаалгашье жэл бүри дээшэлжэ, гүрэнэй түсэб амжалтатайгаар бэелүүлэгдэнэ. Гүрэндэ тарган, һайн шадалтай мал тушаагдана.

Мүн үндэгэ, нооһо тушаалгааршье бараг һайн дүнгүүдтэй. Теэд эдэ бүгэдэ амжалтанууд миин зүн дэгээн хүрэжэ ерээ гэжэ хэн ойлгохоб. Энэмнай совхозой хүтэлбэрилэгшэдэй, мэргэжэлтэдэй, партийна организациин саг үргэлжэ ябуулжа байһан эмхидхэлэй, политическэ хүдэлмэриин лэ аша үрэ байһаниинь элитэ.

АЖАХЫГАА аша үрэ ехэтэйгээр хүгжөөхэ, партиин ЦК-гай февралиин Пленумэй шиидхэбэрине бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлхэ зорилгоор эндэ холын хараата тусхай хэмжээ ябуулганууд тодорхойлогдожо, коммунистнуудай, бүхы коллективэй дунда үргэнөөр зүбшэн хэлсэгдээ. Тэрэнэй ёһоор совхозой үйлэдбэрине ойрын 5—6 жэлэй туршада ямар шэглэлтэйгээр хүгжөөхэб, хэды шэнээнээр, ямар аргаар мал ажалай продуктнуудые ехээр абахаб, продукциин өөрынь үнэ сэн хямдаруулхын тула юу хэхэб гэжэ тодорхойгоор бэшэгдэнхэй.

Жэшээнь, мяха абалга 1970 ондо нёдондонойхиһоо хоёр дахин ехэдхэгдэжэ, 21900 центнертэ хүргэгдэхөөр. Зүгөөр тэрэнэй хахадһаа ехэнхинь үхэрэй мяхан байхаар хараалагданхай. Юуб гэхэдэ, эндэ эбэртэ бодо мал үсхэбэрилхэдэ, бэлшээн таргалуулхада угаа зохид юм.

Һү абалга энэ үедэ баһал хоёрһоо үлүү дахин дээшэлжэ, 60 мянган центнертэ тулгагдахаар. Мүн нооһо, үндэгэн 1,5—1,6 дахин ехэдхэгдэхэ болоно. Тиигэжэ энэ совхоз 1970 ондо хахалагдадаг газарай 100 гектар бүридэ 75 центнер, эдлүүриин бусад газарай 100 гектар бүридэ 16 центнер мяха абаха гэһэн түрүүшын шата дабаха зорилготой.

Һү, мяха эды шэнээнээр нэмээхын тула нэн түрүүн үнеэдэй, эхэ хонидой тоо эрид олошоруулагдаха юм. Хэрбээ энэ жэлэй эхиндэ совхоз 2400 үнеэтэй байбал, тэдэнэйнь тоо 1970 ондо 5 мянгада хүргэгдэхөөр хараалагдана. Эхэ хонидынь энэ үедэ 65 процентээр олошоруулагдаха.

Совхоз 7 отделенитэй. Тэдэнэйнгээ байгаалиин эрхэ байдалые харалсажа, тус бүхэнинь тусхай шэглэлтэй болгожо захалаа. Жэшээнь, совхозой 1-дэхи отделенидэ үхэр олошоруулагдахын хажуугаар 25 мянган тахяатай шубуунай фермэ эмхидхэгдэхэ. Мүнөө энэ фабрикын байра баригдажа захалаа. Энэ хабартаа 10 мянган дальбараа абтаад, томо болгогдожо байнхай. Гадна эндэ совхозой адуун һүрэг байлгагдаха.

3-дахи, 4-дэхи отделенинүүдтэ үхэр малай хажуугаар хонид олоор үсхэбэрилэгдэхэ. Отделени бүхэндэ ороо-һо таряа, тэжээлэй ургамалнууд тарирдаха ушартай. Тиихэдээ ургаса ехэ үгэдэг «Скала», «Онохойская-4» сортын шэниисэ тарилгые ургадхаха хүсэлтэй.

ТЕЭД эдэ холын хараата зорилгонуудые урдаа табяха зуураа, совхозой хүтэлбэрилэгшэд гол анхаралаа энэ жэлэй түсэб, уялгануудай дүүргэлтэдэ анхарна. Энэнь тон һайшаалтай.

Ниитын адууһа малаа шэмэтэ тэжээлээр хангаха, Эхэ орондоо орооһо таряа элбэгээр үгэхэ талаар түрүүшын алхам хэгдээ. Хабарай тарилгын түсэб үлүүлэн дүүргэгдэжэ, совхозой полинууд дээрэ орооһо тарянай, силосэй ургамалнуудай, хартаабхын баян ургаса эдеэшэжэ байнхай.

—Энэ жэлдэ хабарай тарилга хэзээ хэзээнэйхиһээ һайн шанартайгаар үнгэргэгдөө. 700 гектар тарялан уһалагдаа. 18 мянган тонно наг шэбхэ поли дээрэ гаргагдаа. Кукурузын ургасада минеральна утэгжүүлгэ хэрэглэгдээ,—гэжэ совхозой главна агроном Василий Андреевич Кречетов тобшохоноор хөөрэжэ үгөө.

Бодото дээрэ совхозой механизаторнуудай дунда ехэхэн эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулагдаһан, баян ургасын түлөө ёһотой мүрысөөн болоо гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Уридшалан хараалагдаһан гуримай ёһоор хабарай тарилгада бүтээсэ ехэтэйгээр, һайн шанартайгаар ажаллаһан механизаторнуудта, хүдэлмэришэдтэ һаяхан нэмэлтэ түлөөһэн—шан барюулагдаа. Бүхыдөө иимэ шанда 175 хүн хүртэбэ, хамтадаа 4800 түхэриг мүнгөөр, 84 центнер тарягаар тэдэнэр урмашуулагдаба.

Хүнүүдэй ажалай түлөөһые абаһан продукциинь зэргээр тодорхойлхо, һайнаар, шанартайгаар ажалладаг хүдэлмэришэдые материальна талаар урмашуулха хэрэг совхозой үйлэдбэриин бүхы һалбаринуудта үргэнөөр табигданхай. Түсэб, уялгануудаа дүүргэһэн һаалишад, мал адуулагшад, хонишод болон бусад малшадшье һайнаар урмашуулагдана.

Мяха, һү элбэг ехээр абадаг болохын тула эндэ үнеэдэй тоо эдэ жэлнүүдтэ саг үргэлжэ олошоруулагдана. Хэрбээ нёдондо 2400 үнеэтэй байбал, энэ жэлдэ 2850-да хүргэхөөр, ерэхэ жэлдэ 3100 үнеэтэй болохоор.

Нютагайнгаа эрхэ байдал харалсажа, мал ажалаа эрхилхэ зохид гуримтай боложо байна. Һаалиин фермэнүүд томодхогдожо, тус бүридэнь 300—350 үнеэд харуулагдадаг болохо. Бэлшээн таргалуулагдаха эбэртэ бодо малай фермэнүүдтэ 400—450 үхэр байлгагдахаар тогтоогдобо. Тиин эхэ хонидой отаранuудта 750—800 толгойһоо олон болгогдохогүй.

Мяханай өөрынь үнэ сэн хямдаруулха зорилгоор тугал, хурьгадаа түргэнөөр түлжүүлхэ, жэлтэйдэнь тэдэнээ гүрэндэ тушаадаг болохо зорилготой. Бүри энэ жэлһээ убэл эртэ гараһан эрэ хурьгадаа амяарлажа, тусхай 3 отара эмхидхээд, дүршэл ехэтэй хонишодто даалгажа, һайн бэлшээритэй газарта адуулна. Дээдэ Нарын нютагта Михаил Тугариновай отарын 480 хурьгад эхэһээ 20 килограммтайгаар һалгаагдажа, мүнөө һайнаар түлжөөгдэжэ байнхай. Тиигэжэ 7—8 һаратай эрэ түлгэнүүд адагынь 35 килограммтайгаар гүрэндэ тушаагдахаар бэлдэгдэнэ.

МАЛДАА шэмэтэ тэжээл ехээр бэлдэхэ зорилгоор энэ жэлдэ 1417 гектарта кукуруза таринхай. Кукурузань ехэнхидээ квадратно-гнездовой аргаар һуулгагдажа, мүнөө яһала һайнаар ургана. Илангаяа Павел Юсуповай звеногой кукурузын ургаса булганһаа һайн. Эндэ 165 гектар дээрэ мэтрһээ үндэр болоһон кукурузын набша намаан һэбшээ жабарта долгилон харагдадаг болонхой.

Кукурузын удаа горох найдамтайгаар һуурижажа эхилээ. Мүнөө энэ совхоз 154 гектарта горох сэбэрээр тарижа, үшөө 1192 гектарынь обёостой холижо ургуулна. Горох обёос хоёрой холисын зарим хубинь силос болгон дарагдахаар.

Байгша онһоо эхилжэ, тус совхоз саахарай свекло ургуулжа байна. Мүн хартаабхын тарилга ургадхагдажа, 157 гектарта хүргэгдөө.

Мүнөө совхозой поли, сабшалан дээгүүр, гүүртэ, отаранuудаар ябажа, ажалша малша зоноор, механизаторнуудаар хөөрэлдэхэдэ, тэдэнэр урдаа табигдаһан зорилгонуудаа ойлгожо, шадаал һаа таргаша багатайгаар ехэ продукци абаха гэжэ оролдоно. Тиигэбэшье совхоздо хэрэглэгдээгүй арга боломжонууд үшөөл ехэ бии байһаар. Даб дээрэ совхозой продукциин, илангаяа һүнэй өөрынь үнэ сэн ехэ, тиимэһээ ажахынгаа энэ шухала һалбариһаа олзо оршо абахын орондо, гарза гайда дайралдана бшуу. Совхоздо малай үхэл гарзада орохо, эхэ малай һубайрха ябадал үшөөл усадхагдаадүй.

Газар таряалангай ургаса дээшэлүүлхэ, шэнэ газар эдлүүрилхэ талаар хэрэглэгдээгүй нөөсэнүүд олдохо. Тиимэһээ совхозой эдэбхитэд, коммунистнууд, бүхы хүдэлмэришэд ажахыдаа бии байгаа дутагдалнуудаа түргөөр усадхажа, арга боломжонуудаа гүйсэдөөр ашаглахые хүсэнэ. Энэ тэмсэлдээ тэдэнэрэй амжалта туйлахань дамжаггүй.

Совхозой гол ехэ нөөсэ баялигайнь нэгэн—холын һарьдагай бэлшээри болоно. Тэндэ мүнөө үедэ 3 мянга гаран үхэр бэлшээн таргалуулагдана. Теэд тэрэ бэлшээридэ үшөө эды шэнээн мал нэмэжэ атарлуулмаар. Энээн тушаа удаадахи бэшэг соо хэлэгдэхэ.

Б. ГЫЛЫКОВ,
манай тусхай корр.

Доодо-Тори.

Совхозой поли дээрэ баян ургаса эдеэшэжэ байна. Авторай фото.

ҺАБА ДҮҮРЭН САГААН ЭДЕЭТЭН

Үглөөнэй шүүдэрээр, улаа наранай һаруул элшын, хада гүбөө дээгүүр алтаран сасаржа эхилхэдэ, Улаан Тоормой һаалишад үнеэдээ бэлшээридэ гаргадаг юм.

Һуулинуудаа шарбаһаар бэлшээри худар ошожо ябаһан үнеэдэй хойноһоо ээдэйнь нэгэн һарабшалан хараад, сташпа ябашаба.

Чисалнын совхозой 4-дэхи фермын энэ гүүртын ажалтайнь танилсахаяа ерээбди. Эндэ олон һаалишад хүдэлнэ. Екатерина Николаевна Глазкова эндэхи эрхимүүдэй нэгэн юм байна. Зоримгой хурса харасатай энэ эхэнэртэй яриталданабди. Өөр тухайдаа бэшэ, харин нүхэд тухайдаа хүхюутэйгээр яридаг, соггой хүхюутэй ажаллажа ябадаг хүн байна. «Залуушуул-һаалишад Цырен-Дулма Балмацыренова, Галя Нимбуева болоод бусад нүхэднай ехэ һү һаанал даа» — гээд Екатерина Николаевна — «үшөө юугээр һонирхонобта» тэһэндэл нюурыемнай харана.

Урда жэлнүүдтэ энэ гүүртынхид ехэ һү һаажа бирадаггүй байһан. Энээндэнь олон шалтагаан байһан ха даа. Теэд эндэхи малшад малайнгаа ашаг шэмые ялжа дээшэлүүлхэ тухайдаа һанаашалжа эхилһэн байгаа бшуу. Хэрэглэгдээгүй арга боломжонууд харааада абтаһан байна.

—Бидэнэр бултадаа жэлэй эхиндэ энэ асуудалаа зүбшэжэ үзэһэн байнабди,—гэжэ гүүртые даагша нүхэр Доржиев мэдүүлнэ:—Фермын партийна эхин организациин секретарь нүхэр Мангатханова манда нүхэрэй һайн туһаламжа үзүүлдэг байгаа. Манай һаалишад партиин ЦК-гай, февралиин Пленумэй шиидхэбэринүүдтэй һайн танилсаад байхадаа, мал ажалаа улам ашаг ехэтэй болгохын тулада тэмсэжэ эхилхэ зуураа шэдитэ химиин арга боломжонуудые үргэнөөр хэрэглэлсэжэ захалаа һэмди.

Эдэ мэтын хэмжээнүүдые бэелүүлһэнэй Екатерина Николаевна мэтэ урагшаа һанаатай һаалишадай оролдолго хэшээлэй ашаар энэ гүүртэдэ һү һаали элбэгжэжэ эхилбэ. Жэлэй эхинһээ хойшо зургаа һарын туршада соо Екатерина Николаевна Глазкова үнеэн бүриһөө 910 литр һү һааһан байна.

— Бүхыдөө 20 үнеэдые даажа абанхайб, — гээд тэрэ тэнгэриин сэнхир үнгэ шэнгээһэн тунгалаг харасаараа урдаһаамни сэхэ гэтэн хэлэнэ: Үнеэдые һайнаар харууһалжа, хооллуулжа байгаагүй һаа, ехэ һү абахань хүшэр. Илангаяа химиин зүйлөөр малайнгаа тэжээл буйлуулжа, гидролизно аргаар һолоомо эһээжэ үнеэдтэ эдюулдэг болоһон сагһаамнай хойшо һүн ехээр нэмэжэ эхилээ. Мүнөө үнеэднай зунай бэлшээридэ ябуулагдахадаа бүришье һү үгэсэтэй болонхой.

— Теэд та, ямар түрүү арга үшөө хэрэглэнэбта? — гээд асуубаб.

— Ондоо тиимэ, онсо арга дүршэл бидэнэр хэрэглэдэг бэшэбди. Гансал малаа саг соонь эдеэлүүлдэг, уһалдаг, һайнаар харууһалдагбди. Бэлшээриин үедэ һайнаар адуулхые оролдонобди, — гэжэ тэрэ харюусаад, түр зуурхана бодолтото болоһонойнгоо удаа: — Бүхы амжалтамнай гансал оролдолгын хүсэн ха юм даа,—гэжэ нэмэбэ.

Үнэхөөрөөшье тэрэ һанаһанаа абахын, һарбайһанаа барихын тулада ямаршье бэрхэшээлнүүдэй урда зоригоо мохожо үзөөгүй, бүхы оролдолго, шадабаряа гаргажа, үсэд нэтэрүүгээр тэмсэһэнэйнгээ эсэстэ ажалай һайн амжалта туйлана бшуу. Иимэл хүнүүдэй гараар эдеэ хоолой элбэг баян зүйлнүүд һаба, һуулгануудаар дүүрэтэр билтаруулагдана. Энээниие эндэхи гүүртые даагша нүхэр Доржиев зүбөөр таажа, амжалта туйлаха замдаа тэдэнэй хүсэл эрмэлзэлые, зоригынь бадаруулан ударидажа шадаа.

Эдэ бүгэдын ашаар энэ гүүртын һаалишад мүнөө жэлдэ ажалдаа шэнэ амжалта туйлажа, мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ гаралсаба. Тэдэнэр жэлэй түрүүшын хахадта 1.025 центнер һү һааха даабаритай аад, 1645 центнер һү абажа, түсэбөө 165 процент дүүргэбэ. Яагаад иимэ амжалта туйлагдааб?

— Үнеэдээ үглөөнэй зургаан часта бэлшээридэ гарганабди. Ногоо элбэгтэй газарта адуулжа, саг соонь уһалжа байхада, һү ехээр үгэдэг,—гэжэ гүүртые даагша Ш. Доржиев хөөрэнэ. — Тиигээд үдэрэй 12 часта бэлшээри дээрэнь ошожо, хээрэ үнеэдээ һаадаг.

Мүнөө Улаан Тооромдо байрлаһан һү һаалиин энэ гүүртэдэ залирашагүй ажалай сог охин дэбэржэ, ехэ һүнэй түлөө тэмсэл замханагүй.

Г. ДАРЖАЕВ.

Хориин аймаг.

ДОЛООН ҺАРАТАЙ... ЖЭЛ

Ардасаанай леспромхозой модо шэрэдэг машинын экипаж—жолоошод А. С. Десятов. В. М. Хомяков гэгшэд модо зөөхэ жэлэйнгээ түсэб августын 1-дэ дүүргэбэ. Тиигэжэ тэдэнэр жэлэй эхинһээ хойшо 5320 кубометр модо шэрэжэ, жэлэйнгээ түсэб уридшалан бэелүүлээ.

Тэрэшэлэн жолоошод М. Марзунаев, П. Шарапов гэгшэд жэлэйнгээ даабари дүүргүүтэй ябана. Эдэ хоёр түрүү экипажайхид жэлэйнгээ даабариһаа гадуур тус тустаа 2500—2500 кубометр модо шэрэхэ шэнэ уялга абаба. Хэлэһэндээ хүрэхэл байха.

Ю. ЧЕРНИГОВСКИЙ,
Ардасаанай леспромхозой рабочкомой түрүүлэгшэ.

ПАССАЖИРСКА ПОЕЗДОШЬЕ ХҮСЭНЭГҮЙЛ

Арадай ажахын ашаа шэрэхэ, локомотивуудай ябаса, вагонуудай эрьесэ түргэдхэхэ долоон һарынгаа түсэб үлүүлэн дүүргэжэ, манай Улаан-Үдын отделениин түмэр замшад заншалта һайндэрөө угтаад, мүнөө шэнэ амжалта туйлахын түлөө тэмсэжэ байна.

Локомотивуудай машинистнууд, поезднуудай диспетчернүүд хоорондоо эбтэй эетэйгээр ажаллажа, ашаа тээһэн поезднуудые отделениингээ участогаар пассажирска поезднуудта хүсэгдэнгүй ябуулжа гаргадаг боложо байна.

Энэмнай тиимэ амар хэрэг бэшэ. Гадна, хэды ехэ мүнгэ зөөри алмагдадаг болоһыень тоолобол, хэдэн зуун мянгаар тоологдохо байха.

Ашаанай вагонуудые хүсэдөөр ашагладаг болохо тушаа горитой ажал хэгдэнэ. Энээнэй урда тээ ашаа тээлгэ, буулгалга дээрэ вагонууд графигаар хараалагдаһан сагһаан үлүү баригдадаг байбал, мүнөө графигтаа оронхой. Энээндэ отделениин дежурна Борис Павлович, диспетчернүүд Зоригто Мункоев, Василий Козулин гэгшэдэй үүргэ тон ехэ.

Мүн манай отделени дээрэ диспетчер Галина Безруковагай үүсхэл үргэнөөр дэмжэгдэнэ. Энэ хадаа халаанайнгаа эхиндэ ерэһэн вагонуудые халаан соогоо ашаалжа дүүргэхэ, ашаатай ерэһэн вагонуудай ашааень буулгажа, саашадань ябуулха гэһэн үүсхэл гаргаһан байгаа. Тиигэжэ ажаллахада вагонуудай зогсолто нормоһоо 3—4 часаар хороогдоно.

Эдэ бүгэдын ашаар май һараһаа эхилжэ, отделени дээрэ 2 мянгаад вагонууд нэмэжэ ашаалагдаһан байха.

Н. ФРАНОВСКИЙ.
түмэр замай Улаан-Үдын отделениин таһагай начальник.

№ 7 барилгын монтажна правлениһэ Павел Фаламеевэй хүтэлбэрилдэг бригада коммунис ажалай коллективэй нэрэ зэргэ хүндэтэйгөөр абажа ябана. Һүүлэй үедэ энэ бригадынхид даабарияа үдэр бүри хоёр дахин үлүүлэн, шанар һайнтайгаар дүүргэнэ.

Энэ зураг дээрэ бүтээсэ ехэтэйгээр ажалладаг бетонщигууд Б. Дубов, Мифитахов гэгшэд харуулагдана.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

ҺАЛБАРАН ХҮГЖЭЛТЫН ЗАМ ДЭЭРЭ

«КРЕНЬ» совхозой үри шэрэ гээшые мэдэхэеэ болиһонһоо хойшо арба гаран жэл үнгэрөө. Тус ажахы гандангы зонодо оршодог юм. Хэзээ нэгэтэ ахир түлюурхан олзо доходтой байһан тахэ. Арбан жэлэй хугасаа соо орооһо үйлэдбэрилгын жэлэй дундуур зэргын хэмжээн 26 дахинаар ургажа, 2 миллион 117 мянган пуудта хүргэгдөө. Нооһо — 2, мяха — 12, үндэгэ үйлэдбэрилгэ 40 дахинаар ургаа. Мүнөө, хэды ган гасуур жэл болоошье һаань, совхозой коллектив ходоодоо олзо доход ехэтэй байдаг юм. Имагтал һүүлэй гурбан жэлэй туршада ажахы таба миллионһоо үлүүтэй түхэригэй олзо абаа. Энээнэй 1 миллион 300 мянган түхэригынь түсэбһөө гадуур олдоһон болоно.

Ажахы доторой тоосоон хадаа совхозой экономико хүгжөөлгэдэ зэари ехэ үүргэ дүүргэнэ. Тэрэ бригада болон малай фермэ бүхэндэ нэбтэрүүлэн оруулагданхай. Ажахын ажал хүдэлмэриин экономическа шэнжэлэл һарадаа нэгэ дахин хэгдэдэг юм. Ажалайнь бүтээсын өөрынь үнэ сэн ямар юумэнһээ нэмэгдэн гаранаб, тэрэниие хямдаруулхын тулада юу хэхэ ёһотойб гэжэ малшан, механизатор бүхэн эндэһээ мэдэжэ абадаг байна.

Ажахын тооссон хадаа Палласовска үйлэдбэриин захиргаанай Чапаевай нэрэмжэтэ колхозой экономико хүгжөөлгын шухалын шухала арга нүхэсэл болонхой. Ажахын тооссонтой хамта эндэ колхозниигуудые материальна талаар урмашуулгын системэ тогтоогдонхой. Хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилгынгөө түсэбүүдые үлүүлэн дүүргэһэнэйнь түлөө имагтал нёдондо жэл тэдэнэртэ 303 мянган түхэриг нэмэжэ түлэгдэһэн байна.

Олзо доходоо дээшэлүүлхын тулада энэ артелиин гэшүүд газараа бүри гамтайгаар ашаглажа эхилээ. Овощ болон хартаабхынгаа талмайе ургадхөө. Һүүлэй дүрбэн жэлэй туршада орооһото ургамалнуудайнь ургаса хоёрһоо үлүүтэй дахинаар дээшэлээ. Худалдаанда гараха орооһо таряа үйлэдбэрилгэ 50-һаа 70 процент хүрэтэрөө ургаа. Эбэртэ бодо малайнь тоо толгой нилээд олошороо.

Үрэ дүнгүүдые харуулая: 1959 ондо колхозой олзо доход хоёр миллион хүрэхэгүй түхэриг байһан һаа, харин үнгэрэгшэ жэл түсэбэй ёһоор 2,9 миллион түхэригэй орондо олзо доходынь 4,5 миллион түхэригтэ хүрэһэн байна. Энэ зөөри зөөшынь дүрбэнэй нэгэ хуби хубаагдадаггүй жасада таһалагдаһан байгаа. Колхоз олон оньһото техникэ абаа, барилга үргэнөөр хэнэ.

Ажахынуудые тусхай шэглэлтэй болголго һалбаран хүгжэлтэдэ үргэн зам нээгээ. Дунда-Ахтубинска үйлэдбэриин захиргаан жэл соо 9—10 мянган тонно овощ гүрэндэ худалдадаг байгаа.

Ойрын сагта областиин баруун-хойто талада оршоһон 24 совхозуудай орондо гахай үсхэбэрилхэ тусхай шэглэлтэй зургаан томо комбинадуд байгуулагдахаар хараалагдана. Жэл бүри эдэ комбинадууд 600-700 мянган толгой гахай үсхэбэрилэн, шахан таргалуулжа, 170 мянган тонно гахайн мяха гүрэндэ тушааха. Энэнь мүнөө областиин бүхы колхоз, совхозуудай үйлэдбэрилдэгһөө ехэ болоно.

Е. КОРЯВИЧЕВ,
ТАСС-ай корр.

Волгоград.

СОВЕТ ОРОН доторнай

35 ЖЭЛЭЙ урда тээ Мичуринай шаби, мүнөө ВАСХНИЛ-ай академик Михаил Афанасьевич Лисавенкын һуури табиһан саад ургуулгын Горно-Алтайн опытно пункт тала ба Алтай хада руу нэбтэрэн орожо байнхай. Катунска гангы жалгаһаа Белуха хүрэтэр саад һалбарна; Яломан гэжэ үндэр хадын бооройр, гол газараар үрэ жэмэсэй нуга талмайнууд таһалагданхай. Лисавенкын гаргаһан алим жэмэсүүдэй сортнууд имагтал Алтайн саад ургуулагшадай дура татана бэшэ. Тарижа һуулгагдаха жэмэсэй эшэтэй посылканууд Горно-Алтайскһаа ороной бүхы булан тохойнуудаар эльгээгдэнэ. Имагтал байгша оной хабар үрэ жэмэс ургуулдаг газарһаа үлирэй, үхэр нюдэнэй, рябинын 300 гара мянган эшэнүүд Москва, Ленинград, Владивосток, Куйбышев болон союзай бусад городуудта, мүн баһа республикын колхоз, совхозуудта эльгээгдэһэн байгаа.

Мичуринай шаби Лисавенкын Алтайгаар ябаагүй газарынь гэжэ үгы юм. Тэрэ шэрүүн уларилда һаад тойбогүйгөөр ургажа байһан зэрлиг жэмэс оложо, тэрэнээ ондоо жэмэстэй холёод, һайн сортын үрэ жэмэс абадаг байгаа.

Олон арбаад жэлэй туршада хэгдэһэн эршэтэ ажалай эсэстэ Алтай баян ургасын орон нютаг болобо. Мүнөө хизаарта арба мянган га талмайда саад таригдана.

Гансал «Мичуринец» совхоздо 500 гектарта саад таригданхай. Саад сэсэрлигнай яһала һайнаар ургана, зарим газарһаа гектарай 100 центнер яблока, вишни, груша абтана гэжэ главна агроном Гринь багшадаа эндэһээ мэдээсэнэ.

СИБИРИИН СААД УРГУУЛГЫН УНИВЕРСИТЕТ

Алтайн үрэ жэмэстэ станци Сибириин саад тарижа ургуулгын өөрсэ шэнжэтэй университет болоо. Михаил Афанасьевич Алтайн, мүн хүршэ оршодог хизаар болон областьнуудай саад ургуулагша бүхэниие нюуржарнь танидаг, бэшэг абалсадаг юм. Тэрэ Мичуринсктай,

МОСКВА. Моссоведэй гүйсэдхэхэ комитет ороной нийслэлэй нэгэ үйлсэдэ Польшын агуу ехэ поэт болон арадай сүлөөлэлгын хүдэлөөнэй элитэ ажал ябуулагша Адам Мицкевичэй нэрэ олгобо. Энэ үйлсэдэ Польшын Арадай Республикын посольство байрладаг.

ПНР-эй 20-дохи жэлэй һайндэр—июлиин 22-то үйлсын шэнэ нэрэтэй табличканууд гэрнүүдтэ хадагдаа. Зураг дээрэ: Адам Мицкевичэй нэрэмжэтэ үйлсэ.

ТАСС-ай фотохронико.

Москва шадарай районтой болоод ороной урда зүгэй газар нютагуудтай холбоо барисаа тогтоонхой. Чехословакиин, Польшын, Болгариин туршалга хэгшэд Алтайда айлшаар ерэдэг байна.

1961 ондо Эрфуртда (ГДР) саад ургуулгын талаар уласхоорондын выставкада томо, шэмэтэй һайн яблока тарижа ургуулһанайнь түлөө станцида хүндэтэ шан олгогдоһон юм. Мүн Мичуринскын саад ургуулагшад иигэжэ хоёрдохи шанда хүртэһэн байгаа. Тэрээнһээ гадна, Эрфуртда алтайнхид хоёр алтан, нэгэ мүнгэн медальда хүртөө.

Станциин научна хүдэлмэрилэгшэдэй нэрэнүүд хизаар дотор үргэнөөр мэдээжэ болонхой. И. П. Калинина, Г. В. Васильченко, Ж. И. Гатин, Н. И. Кравцова болон бусад станциин омогорхол мүн. Иимэ саад ургуулһандань алтайнхид тэдэнэртэ ехэхэн уялгатай. Станциин хүдэлмэрилэгшэд саад тарижа ургуулагшадта саг үргэлжэдөө туһалдаг юм.

Хүнэй бэеын элүүр энхэдэ айхабтар ехэ ашатай туһатай хара эдеэтэй рябина, шасаргана тухай хэлэнгүй гаража яашье болохогүйл.

Виноград! Сибирьтэ виноград ургажа шадаха байна гэжэ хэлэхэ болоо һаа, һая болотор хэншье этигэхэгүй байһан юм. Теэд мүнөө эндэ тэрэ һайнаар ургадаг болонхой. Жэшээлхэдэ, зарим жэлнүүдтэ августын эхеэр урда зүгэйхиһөө дутахагүй сэлэгэр амтатайхан виноградай эдеэн гараад, хүнэй дура татажа байдаг.

Ороной бүхы заха булангуудһаа баяр баясхалан хүргэһэн бэшэгүүд академик Лисавенкодэ ерэнэ.

Н. КАРАСЕВ,
ТАСС-ай корр.

Барнаул.

ГУСИНООЗЕРСК ХОТОДО

ХАБАТАЙ БЭРХЭЭР АЖАЛЛАНА

Галуута-Нуурай шахтоуправлениин 7—8 шахтын коллектив совет шахтёрнуудай һайндарые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын тула дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ оролсоод, шулуу нүүрһэ малтаха найма һарынгаа түсэб уридшалан, августын 29 болотор дүүргэхэ, шулуу нүүрһэнэй үнэ сэнгые хямдаруулжа, хоёр һарын туршада 5 мянган түхэриг мүнгэ алмаха, шулуу нүүрһэнэй үнэһэлигые 0,1 процентээр доошолуулха гэһэн уялгануудые абанхай.

Зүгөөр шахтын олонхи участок болон цехэй коллективүүд бүри ехэ социалис уялгануудые абанхай. Жэшээлхэдэ, нэгэдэхи участогай № 28 лавын шахтёрнууд «ОМКТ» комплексоор хоног бүри шулуу нүүрһэ малталгые 600 тоннодо хүргэхэ, мүн шулуу нүүрһэ тээлгын транспортна цехэй коллектив найма һарынгаа даабариһаа үлүүлэн 18 мянган тонно шулуу нүүрһэ ашаха гэһэн уялгануудые абаад, амжалтатайгаар ажаллажа байна.

Тодорхойлон хэлэбэл, нэгэдэхи участогай № 28 лавын коллектив хэрбээ июнь соо хоног бүри дунда зэргээр 439 тонно шулуу нүүрһэ малтан угэжэ байгаа һаа, июлиин зарим үдэрнүүдтэ 700—750 тонно түлишэ малтан абааһэн. Тэдэнэй хоног бүриин даабари 410 тонно. Мүн тус шахтын хоёрдохи участогай горнягууд нүхэр Воробей гэгшын хүтэлбэри доро ажалай ехэ амжалта туйлана. Ноябрь һараһаа хойшо тэдэнэр 450 тонно шулуу нүүрһэ түсэбһөө гадуур малтан абанхай.

Мэнэ һаяханай гурбадахи участогай № 41 лавын шахтернууд ажалайнгаа бүтээсые үдэр бүри тоонэй дээшэлүүлжэ, хоног бүридэ уурхайн оёорһоо шулуу нүүрһэ даабариһаа гадуур малтан абана.

АГИТАТОРНУУДАЙ ХАЛУУН ҮГЭ ЗЭДЭЛҺЭЭР

Ехэ үнинэйшье бэшэ, манай городто зунай агитталмайнууд хүдэлжэ эхилэнхэй. Мүнөө тэрэнь табахан юм. Ажаһуугшадта аятай зохид байхын тулада зунай агитталмайнууд (олон хүнэй һуудалтай) городоймнай гудамжануудай нэрээр нэрлэгдэнхэй: Почтовско, Марксовско, Свердловско, Пушкинска, Калининска. Шахтоуправлениин парткомой политическэ гэгээрэлэй кабинет энэ зунай хугасаада агитталмайнуудаар лекцинууд болон хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэнэ, тэндээ кинофильмнүүдые харуулна.

Городой санитарна врач Г. Д. Сысоева агитталмай дээрэ, сугларгашадта доторой убшэн, тэрэниие эмшэлхэ тушаа һонирхолтой лекци уншаһан байна. Мүн шахтоуправлениин коммунальна гэр байрын таһагые даагша Я. Н. Хайдуков культурна ажабайдал тухай, мэнэ һаяхан № 1 үхибүүдэй саадые даагша Л. К. Слободенюк Почтовско агитталмай дээрэ үхибүүдые үнэн сэхээр хүмүүжүүлхэ тухай һонирхолтой хөөрэлдөө үнгэргэбэ.

Ойлгуулламжын хүдэлмэриин энэ шэнэ тухэл аша туһатай байһанаа харуулна. Юуб гэхэдэ, агитталмайнууд дээрэ клани үдэшын сагта гэр газаагуур сугларжа, удха түгэлдэр лекци болон һонирхолтой хөөрөө шагнахада, мүн өөһэдынгээ һонирхоһон юумые тэрэ сагтаа тодалжа, мэдэжэ абахада таарамжатай ха юм. Тиимэһээл зунай талмай дээрэ хөөрэлдөөн, лекциин болохо удэшэ хүн зон олоороо суглардаг. багахан кинофильмнүүдые харахалаа һанал сэдьхэлээ ханадаг байха юм.

Ц. БАЛДАНОВ.

БУРЯАД ҮНЭН
2-дохи нюур
1964 оной августын 5.

Советүүдэй хүдэлмэри

ХҮНЭЙ ЭРИЛТЭ БА СОМОН ЗҮБЛЭЛ

долоон жэлэймнай түсэб жэлдээ дала амжалтатай түгэсөөр дүүргэгдэнэ. Иигэжэ Эхэ оронноймнай экономико улам бэхижэнэ, коммунизм хэрэгүүлгэ программа хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлэгдэнэ. Гоё байна даа, хахалхадашье урматай! Энээнтэй хамта доро арад зоноймнай ажаһуудал эрилтые бүрин гүйсэдөөр хангаха тула түрэл парти, правительствымнай хамаг хэмжээнүүдые абана. СССР-эй Верховно Соведэй һаяхан боложо үнгэрһэн сесси дээрэшье ямар шухала тогтоолнууд абтаба гээшэб!

Тэрэтэй хамта ажаһуудалай хэрэглэмжые хангаха талаар улам ехэ эрилтэ табигдана. Тэдэ эгээ түрүүн манай сельскэ Соведэй мэдэлдэ байдаг клуб, библиотека, ажаһуудалай комбинат гэхэ мэтэ юу хэжэ байһаб, эндэ хүрэнгэ тадыгааршье угаха хэрэгтэйбди.

Эгээ энэ үедэ үбһэ тэжээл бэлдэлгэдэ урда зэргэдэ хараха зэмнай хүдэлжэ байна. Ушар тиимэһээ тэдэнэй эрилтые хангаха асуудал нэн түрүүшынмнай анхаралда абтанхай. Дээдэ Ивалга, Каленово тосхонуудай клубуудтайбди. Тэдэнэй эдэбхитэй үбһэшэдэй отогуудта ходоодо ошодог. Жэшээнь, нүхэр Буркова (Каленово тосхоной) тэжээл бэлдэлгын эхилхэһээ хэдэн олон хөөрэлдөөнүүдые, «Дайшалхы хуудаһанууд» гаргаа, харуулан ойлгуулха агитацияда оролдосо гаргаа туһалаа.

Турбан библиотекэнүүдтэйбди. Тэдэмнай баһал хаба шадал соогоо хүдэлжэ байна. Нүхэр Пакорина (Ключи тосхонһоо) үбһэшэдтэ ошожо, газета болон номуудай уншалгые үнгэргэдэг, һонирхолтой хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг. Тиихэдэ библиотекэнүүдые эмхидхэһэн, фотомонтажнуудые гаргаһан байна.

Культурымнай байшангайхид тусхай агитбригада байгуулаад, мүнөө үедэ түлэг аяншалжа байнхай. Репертуарынь пропагандистска, мүн шүүмжэлхы шэглэлтэй.

Соёлоймнай дурсагдаһан эмхинүүд булта үбэлдөө хүрэхэ түлөө залһаяа бэлдэжэ, газаагаа оруулан хай. Мүнөө үедэ заһабарилгын хүдэлмэриие түлэг хэжэ байнхай.

— Парти, правительствынгаа гаргадаг анхарал оролдолгодо харюу болгон, бүри һайнаар хүдэлхэбди. Мүнөөшье һаян шадал соогоо оролдожо байнабди,— гэжэ культурымнай хүдэлмэрилэгшэд омогорхон хөөрэлдэнэ.

Наймаашаднай баһал урмашангүй яхаб даа. Автолавкамнай түсэхэй график табижа, тэрэнээ нарин хангаар дүүргэнэ. Наймаалагша нүхэр Гололаев аяар холышье үбһэшэдэй отог дээгүүр һаадгүй ябажа, тэдэнэй эрилтые гүйсэдөөр хангахын хойноһоо оролдодог, суурхадаг болонхой.

Тосхон һуурин бүхэндэмнай эмнэлгын пункт бии гээшэ ааб даа. Тэндэхиүлнай гарагай таба бүхэндэ тэжээл бэлдэхэлэн звенонуудта ошожо, тэндэ үбшэнһөө бэеэ һэргылхэ хүдэлмэри ябуулдаг, санитарна бюллетенүүдые гаргадаг, лекцинууд хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг. Тиихэдэ нухэд Дерөбеева (Дээдэ Ивалга), Буркова (Каленово тосхон) хамагһаа ехэ оролдосо гаргажа шалгарна. «Сэпин хүлһэнэйнгөө нэмэхэ болоһоноо бүришье урматайгаар, Мүүгаар ажаллаха гээшэ хүрөөлтэй шангги һанагдана» — гэжэ нүхэр Дерөбеева үнэн зүрхэнһөө хэлэжэ байгаа һэн.

Ажаһуудалаймнай комбинадһаа парикмахер, бүд эсхэгшэ, сабхишан гэхэ мэтэнэр сүг хамта үбһэшэд дээгүүр ябана. Тэдэнэр ажал хүдэлмэреэ саашадань ямараар һайжаруулха тухайгаа тусхай хэмжээнүүдые зохёожо хараалханхай.

Тиихэдэ ажаһуудалай эрилтые хангаха тухай асуудал зүбшэһэн СССР-эй Верховно Соведэй сессиин шиидхэбэринүүдые ажалшадта ойлгуулха тула сельсоведэй депутадай булан эмхидхэбэбди. Тэндэмнай шухала литература, номууд тавятай байхаһаа гадна, аймсоведэй депутадуул гү, али манай гүйсэдкомойхид хододоо дежурладаг.

Сельскэ Соведнайшье эмхидхэлэй, ойлгуулламжын хүдэлмэри түлэг ябуулжа байнхай. СССР-эй Верховно Соведэй сессиин тогтоол Хуулинуудые ойлгуулхын тула бүхы фермэнүүдтэ болон эмхи зургаануудта суглаа, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргөөбди. Соёл-гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшадые суглуулжа, Улаан-Үдын колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин управлениин парткомой секретарин орлогшо нүхэр Анциферов тусхай семинар үнгэргөө һэн. Худалдаа наймаанай, эмнэлгын хүдэлмэрилэгшэдэй баһал үргэн ехэ хөөрэлдөө хэбэбди.

Энэ һарын 14-дэ тусхай сесси зарлагдахань. Тэндэ харгы замуудые заһабарилгын болон худалдаа наймаанай асуудалнууд зүбшэн хэлэлсэгдэхэ байна. Элидхэлшэдээ томилогдонхой. Худалдаа наймаанай талаар саг үргэлжын комиссин түрүүлэгшэ нүхэр Тапхаров нэмэлтэ элидхэлэ бэлдэжэ байнхай.

Сэхыень хэлэхэдэ, ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха талаар хэхэ бүтээхэ юумэмнай угаа ехэ. Иигээд лэ тэрэ хуряалгын эхилхэдэ, бүришье сулөөгүй болохомнай гээшэ ааб даа. Мүнөө полевой стан бүхэниие болбосон зохидоор түхеэрүүлхэ талаар тусхай хэмжээнүүдые баталаабди. Тэндэ депутадуудай комиссинууд, постнууд али бүхы эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулха юм. Культурымнай байшангай агитбригадынхид таряа хуряалгын темэдэ таарулжа, һонирхолтой репертуар бэлдэжэ байнхай. Тэрэшэлэн эмнэгшэд, наймаашадаймнайшье маршрут хубилха юм ааб даа. Эндэ бидэ нютагай Соведэйнгөө үүргэ ехээр алдахагүй байхабди.

Юрэдөө хүн зоной ажаһуудалай эрилтые һайнаар хангаха хамаг бүхы арга боломжо мананда бии. Кадрнууднайшье айхабтар ехэ эрмэлзэл оролдосотойгоор хүдэлжэ байна.

Манай сельскэ Соведэй гүйсэдком, тэрэнэй депутадууд, эдэбхитэд мүн саашадаашье хэлэһэн үгэ, гаргаһан шиидхэбэринүүдээ бодото бэелүүлхын хойноһоо хамаг хүсэ шадал соогоо оролдохо байна.

Тэрэнэй ашата туһаар ажахымнай урда табигдаһан зорилгонуудые жэншэдгүй һайнаар бэелүүлхэ хэрэгтэ туһалжа, түрэл парти, правительствынгаа гаргаһан халуун анхарал оролдолгодо бодото харюу үгэхэбди.

Н. ЧЕРНЕНКО,
Ивалгын сельсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

Яруунын совхозой № 2 фермын һаалиин гүүртые даагша Ринчин Раднаев ажал хүдэлмэреэ шадамар һайнаар эмхидхэнэ. Тэрэ фермын партийна организациин секретарь юм. Малшадайнгаа дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри үрэ дүн ехэтэйгээр ябуулдаг. Гүүртын һаалишад һү абаха жэлэйнгээ түсэб ойрын сагта дүүргэхэ болоо. Зураг дээрэ: гүүртые даагша Ринчин Раднаев һаалишад Ц. Цынгуева, Н. Дармаева, Ж. Очирова гэгшэдые һү һаалгаар үнгэрһэн долоон хоногой дүнгүүдтэй танилсуулжа байна.
Ф. СОРОКИНОЙ фото.

ҺЭШХЭЛЫНЬ УРАГШАНЬ ХҮТЭЛНЭЛ

ОРОЙ НАМАР. Үбэлэй эхин. Газаа хүйтэржэ, саһаар бордоһолно, һэбшээлнэ. Адуу малые үбэлэйнь байрада оруулха саг ерээ. Туф шулуугаар барижа, үнеэдые һаахаар һаяхан дүүргэһэн зал соо мантан томо конвейер тойроод хоёр хүн гэшхэлнэд. Нэгэниинь наһатай, дуугай, набтаршаг бэетэй, удаанаар алхалдаг хүн. Түхеэрэлгынгээ хажууда ошожо, энэ тэрэ юумыень «хэр зэргэ хүдэлхэ ааб?» гэһэндэл шалган үзэнэ. Энэ хүнһөө хоёр дахин залуу, түргэн ябасатай, энеэбхилһэн хүбүүндэ богонихоноор, тобшохоноор хэлэнэ:

— Пурбэ-а, гидропультээ үзэ. һайса шалга...

— Зай, зай,— гэжэ тэрэнь энэ дарыдань хэлээд, хэхэ юумэндээ түргэн гэгшээр гэшхэлшэнэ. Нэгэ хэды болоһон хойно һөөргөө эрьежэ ерэнэ.

— һайн хүдэлнэ, һайн. Шалгааб.

— Мэнэ һаяар түхеэрэлгэеэ табиха ёһотойбди. Саг ерээ...

— Тиимэ даа,— гэээд, зугаатай үгэтэй Пурбэ хүхишэнэ.— Энээнэйнгээ хүдэлжэ эхилхын хүлеэжэ ядашооб. Түргэлхэл байна даа.

— Харахабди даа хүдэлхыень. Харин мүнөө тээ тэрэ станогой үүдэ һайнаар гагнажархил даа. һулашаг байна һэн.

— Мүнөөдэнь хэхэб,— гэээд, хүбүүн электрогагнуурай эшэ барядхина. Нюдэндөө шэл хэһэнэйнь һүүлээр удангүй, хайлажа хороһон электродой ягаа улаан ошод иишэ тиишээ шэдэлнэ...

Нэгэ хэды үдэр үнгэрбэ. «Восточные Саяны» колхозой Галбайн фермэ дээрэ хүнүүд ерэжэл, ерэжэл байба. Энэ ажахын ондоо фермэнүүдһээшье, мүн ойро тойронхи «Сибиряк» колхозһоошье айлшад бии. Түнхэнэй аймагтахи түрүүшын «Карусель» түхеэрэлгэ ашаглалгада оруулхань һонирхолтой байгаа бшуу.

Зон түхеэрэлгэ тойрон һонирхон хаража, өөһэд хоорондоо хөөрэлдэнэ.

— Барандаа хүнүүд суглараа ёһотой,—гээд, колхозой түрүүлэгшэ Бимба Цыденов хэлэнэ.— Зай, Дымпи Сыренович, «Каруселеэ» харуулха болоолши даа.

Тэрэ мэгдэнгүйхэн кнопко даражархина. Түхеэрэлгэ түхэреэн түмэрөөр ябталан хадаһан талмай дээрэ ролигуудаа хахинуулан, халтиран эрьелдэшэнэ. Автоматическа суурга гэнтэ няд гэжэ, станогой үүдэнэй нээгдэхэлээр, һурамхи болоһон үнеэн станок руу ороодхино. Дозатор cooһoo адхарһан талхатай, бүлеэн уһатай кормушка руу хоншоорооро үндэн эдеэлшэнэ. Тэрэ саг зуура оператор-һаалишан пульт cooһoo уһа сэсэрүүлжэ, үнеэнэй дэлэн угаагаад, хататарнь аршаад, һайнаар нидхэрээд, һааха стакануудые хүхэн бүхэндэнь углана.

«Карусель» эрьелдэн халтиржалхалтиржал үргэлжэлһөөр. Хахад минута болоод лэ, станогой үүдэн нээгдэжэ, үнеэн ороно. Конвейерэй нүгөө таладань байһан хоёрдохи оператор-һаалишан хэр зэргэ үнеэдэй һаагдажа байһые шалгана. Хэрбээ һүнэйнь булта гараа һаа, стакануудыень абана. Станогой газаашаа ошохо коридорто хүрэхэлөөрнь, үнеэн талмайһаа ябаадхина. Иигэжэ конвейер эрьелдэжэ, нэгэ доро 16 үнеэд һаагдана.

— Энэшни юрэдөөл ёһоор юумэн

байна. һайнаар хэгдэһэн, энээгээр хүдэлхэнь урматай ха,— гээд галбайнхидтай мүрысэдэг «Сибиряк» колхозой Түхэреэнэй фермын һаалишан Дари Алсыева хэлээдхинэ.

— Зүб даа, зүб. Манайда иимэ түхеэрэлгын байгаа һаа,— гэлдэнэд бэшэниинь.

— Эндэһээнь һүн хайшаа ошоноб? Харуулыт,— гэлдээд, һаалишад Дымпи Сыренович Хамагаевые тойрошонод.— һайнаар хэлэжэ үгыт...

— Юу намда аһаа юмта?— гэжэ Дымпи хэлэнэ.— Хуу хэлэжэ үгэхэб. Харана бэзэт, энээниие? һүнэй урдан ошодог сорго гээшэ. Түрүүн хүйтэрүүлэгдээд, ехэ мүльһэн соо хэгдэдэг.

— Мүльһэниинь, теэд, хаана юм?

— Тэрэ нүгөө таһалга соо, арюун сэбэр байха ёһотой.

— һайнаар хэгдэһэн түхеэрэлгэ байна,— гэлдэнэ хүнүүд.— Тиимэ даа... Зохид лэ, бүтээсэ ехэтэй.

Тиихэдэ «Карусель» жэгтэй һайн дүн харуулжа, ашаглалгада абтаа һэн. Тэрэниие тогтоохододоо Дымпи Сыренович Хамагаев өөрынгөө гүн ойлгосо, атаархамаар арга шадабаряа, хоёр гарайнгаа һайн ураниие харуулһан байна.

...1963 оной хабар Галбайн фермэ дээрэ үнеэдэй шэнэ байра барижа эхилээ һэн. Тиихэдэ «Карусель» табиха гэжэ шиидхэгдэһэн юм. Энэ хэрэг колхоз, аймаг соогоо мэдээжэ, шадалтай оньһожоруулагша Хамагаевта даалгагдаһан байгаа. Москва хотодо арадай ажахын туйлалтануудые харуулһан выставкэ дээрэ иимэ түхеэрэлгэ үзэдэгшье байгаад, Мухар-Шэбэрэй «Забайкалец» колхоздо ошожо, тэрэнэй түхеэрэлгые һайнаар шудалжа ерэһэн. Тэндэһээ ерэһээр, Дымпи Сыренович «шадалтай механизатор-туһалагшые намда үгэгты, мүн «Ёлочко» түхеэрэлгын элдэб хэрэгсэлнүүд хэрэгтэй» гээ бэлэй.

Туһалагша хүншье олдоо. Энэ халаа Пурбэ Ухнеев — залуу механизатор, техникэдэ дуратай хүн. Тиигээдшье хүдөөгэй хоёр уран гартан хаягдаһан түмэр суглуулагшад шэнги боложо, склад, мастерскойн хажуугаар ябажа, уни сагта хаягдаһан комбайнай, тракторай, автомашинын элдэб хэрэгсэлнүүдые суглуулжа эхилбэд. Тэдээгээрээл түхеэрэлгынгөө олохон юумые хэжэ, холбон табяа. Теэд конвейер рельсэтэ түхэреэн дээгүүр ябаха байгаа. Тиимэ юумэн огто олдоогүй. Яаха, юу хэхэнь гээшэб?

— Дымпи Сыренович аргынь олоод даа,— гэжэ Пурбэ Ухнеев намда хөөрэнэ.— Хоюулан арбан метр диаметртай түб түхэреэн модон талмайха хээд, тойруулжа булайта түмэрөөр яб таһа барюулаа һэмди. Хулзабари дээрэнь гагнажа, ролигуудай торолсохогүйн тула һайнаар үрэжэ мүлеэбди. Үшөө нэгэ иимэ юумэ Дымпи аха хээ. һаамай үнгэрһэн хойно 16 аппарадаа бултыень задалжа, угааха хэрэгтэй болоо. Энээндэ хэды саг хэрэгтэйб? Ехэ юм ааб даа. Теэд шадамар хүншни гидропульт тааруулжархёо.

Минии зураглалай герой—юрын лэ хүн. Олон жэл соо ажалда ябаһан. Тэдэнь ажалай зориг, амжалтаар халимa, адхаар дүүрэн.

— Өөрөө иимэл хүн ха юм даа, юрын лэ биб, биб гэдэггүй,— иимэ үгэнүүдээр колхозой түрүүлэгшэ Хамагаевые зураглана.— Хэһэн лэ юумэниинь хододоо урагшатай, туһатай. һанаад үзыт, ганса «Карусель» түхеэрэн табихадаа инженер хүнэй ойлгосо, шадал харуулаа бшуу. Юрын механизатор хүн аад... Оньһон орёо машина тодхоол даа...

Дымпи Сыреновичтэй хөөрэлдэжэ эхилбэбди. Олон үгэгүй, дуугай хүн. Өөр тухайгаа һайса, үргэнөөр хөөрэһэй гэжэ һананаб. Харин тэрэмни арба-табан үгэ хэлээд, ондоо зугаалхаар юумэн үгы гэжэрхёо. Хэдэн олон асуудал табижа, харюуень нэгэ—хоёроор суглуулнаб. Адаглахадам, «Ямаршье хашартай хүмши, хэрэгээ хэхэмни, бү һаатуулыш» гэһэншүү, стол дээрэхи саарһан тээшэ гарынь ошоно. Ямаршьеб зурагууд, чертежүүд. һонирхошобоб.

— Нэгэ юумэн тухай ухаалнаб,— гэхэдэнь нидхэнүүдэйнь хоорондо гүнзэгы уршалаа зурагдана. Хара, энеэдэ наадаараа бодолготойхон нюдэнүүдыень тойроод оло-олон заахан уршалаанууд сугларжа, туяатана. Хоолойньшье ханхинад гээд, үгэ хүүрынышье таатайханаар урдашана.— Харана бэзэш, мүнөө болотор амбаар соохи таряа нюрган дээрээ ашажа, машинада тээһээр. Хүндэ, бүтээсэ багатай. Энээниие оньһожоруулха һанаатайб. Заводой таряа ашаха погрузчигууд бии аад, транспортёрынь батадажа, амбаар соохи таряанда яашье хүрэнэгүй.

— Танай һанахада, таряа ашадаг машинатнай ямар байха ёһотойб?

— Транспортерынь ута, амбаар cooһoo машинын кузовта таряа ашажа шадахаар.

һүүлээрнь Дымпи Сыреновичэй хайшан гэжэ тэрэнээ хэһые һайн гэгшээр хаража үзөө һэм. Машинынгаа холбоо рамые таатай түмэр планкануудаар холбожо, урдань хэрэггүй хэбтэһэн хоёр түмэр мөөр дээрэнь тодхообо. Харин тэрэнэй транспортер бэлдэхэдэ үни удаан саг хэрэгтэй байшоо. «Беларусь» тракторай хойто мөөрэйнь резиные үе үеэрнь һалгаажа, хэб янзаарнь отолжо, хамуурнуудынь хэбэ. Мүн тэрэнэйнгээ һандаран унашахагүйн тула, хюрөөгэй хатуу булад хайшалжа, хоёр тээһээнь барин хадаа. Баһа тэдэниие соолохо, заһаха ха юмши. Транспортеройнгоо гэнжые ролигууд дээрэ тааруулжа, дээрэһээнь миллиметр зузаантай хабтагай түмэрөөр хүшан хааба.

Тэрэнэй һүүлээр һайнаар шарлэһаниинь ёһоор лэ заводой шэнги харагдаа һэн. Тэрэнь электродвигательһээ хүдэлдэг.

...Хүнүүд амарха унтахые мартаад, нэгэ амисхалаар таряалан дээрэ ажалланад. Саг болзор соогоо, түргэн таригаа дүүргэхые оролдонод.

Энэ үедэ таряа ашадаг Хамагаевай зохёоһон машина тон лэ хэрэгтэй болобо. Гурбан тонно таряа гурбан минута соо машинада ашадаг. Нэгэ жэлэй тарилгын үедэ бухгалтер-экономистын тооложо гаргаһанай ёһоор энэ түхеэрэлгэ 12 хүниие сүлөөлжэ, 600 түхэриг мүнгэ алмаһан байна.

— Манайхин урдань таряа татахын тула аяар хорёод модоной зайда, Аршаанда ошодог һэн,— гэжэ колхозой парткомой секретарь Вячеслав Пахахинов хөөрэнэ.— Хоёр жэлэй урда эндэмнай зайн галаар хүдэлдэг тээрмэ бии болоо һэн. Энэ халаа баһал Дымпи Сыреновичэй хэһэн хэрэг. Автомашинын передачануудай коробкотой сцеплениин муфтатай рама тээрмын шулуутай ременнэ передачаар холбоотой. Таряанай шиг нойтыень харан, удаан түргэн болгожо, һайн шанартайгаар татаха аргатай.

Харахада бэлэхэн шэнги аад, энэ тээрмэ хэды олон мори, машина ондоо ажалда сүлөөлжэ, хоёр жэл соо хэды шэнээн үрэ дүн үгөө гээшэб.

— Ямар материальна олзо энэ хүн абадаг ааб?— гэжэ бидэнэр колхозой правлени соо һурабабди.

— Ямар, хари ямар? Ямаршье нэмэлтэ түлөөри абанагүйл даа,—гэһэн харюу үгтөө.— Ажалта үдэрнүүдые һайнаар абадаг даа. Тиигээд харин тиимэ онсо түлөөри байдаггүй... Тиимэ юумэндэ өөрөө дурагүй юм. Коммунист, хорёод оной комсомолец ха юм...

Тэрэнэй хэһэн, хэдэгшье юумэнэйнь олон байһаниинь ойлгосотой. Мүн залуу хүбүүдые суртаа абажа ябаад, ухамайлан бүтээхэ хэрэгтэ һургадагынь, заажа үгэдэгынь тон һайшаалтай.

Харыт, жара наһатай Дымпи Сыренович мүнөөшье аалиханаар, абяагүйхэнөөр мастерскойн, таряанай тээгой хажуугаар гэшхэлжэ, бодолгото болон ябана. Мэдэнэб: тэрэ халаа үшөө ямар ажалые оньһожоруулха, хүнгэлхэ гээшэб гэжэ бодомжолно.

Б. МАШКИНОВ.

ЭД БАРААГАА ДЭЛГЭҺЭЭР...

Захаамин нютагта худалдаа наймаан ямараар ябуулагданаб гэһэн асуудалда харюу үгэхын урда тээ хэдэн иимэ богонихон тобшолол хэлтэй. Холын лэ нютаг хадаа, үгышье һаа хада хангил, хүбшэ ойтой дайда хадаа ехэхэн хүндэ, гайтай, илангаяа нүүдэл худалдаа наймаа эмхидхэхэдэ хүшэрхэн баймаар гэжэ һанагдаха. Үгы даа, Захааминдамнай худалдаа наймаан һайнаар табигданхай. Аймагай наймаалагшадай хэһэн ажалһаа хэдэн жэшээ дурдахада болоно. Үнгэрэгшэ хахад жэлэй дүнгые харая. Эндэхид эд бараа худалдаха түсэбөө 105 процент дүүргэжэ, нэгэ миллион 652 мянган түхэригэй наймаа хэһэн. Энэмнай 1963 онойхиһоо орходоо 73 мянган түхэригөөр үлүү болоно. Энээнһээ гадна пайщигуудай тоо эгээр олон болоо. Цакирай, Хамниин, Михайловкын сельпонууд түрүү зэргэдэ ябана. Хахад жэлэйнгээ түсэб үлүүлэн дүүргэһэн наймаалагшад олон. Коммунис ажалай ударнигууд Убашеева, Хандажапова, Дармаева, Цыренова, Зарубин, Доржиева, Янькова, Санжитова болон бусад тэдэнэй тоодо оролсоно.

Худалдаа наймаа һайнаар эмхидхэхэ талаар ехэхэн ажал ябуулагдана. Һуурин, тосхон бүхэн шахуу шэнэ магазинуудтай болонхой. Михайловка тосхондо механизированнэ пекарни баригданхай, Цакирта эдеэ хоолой шэнэ магазин һаяар ашаглалтада үгтэхэнь.

Дүрбэн автолавка малшад, үбһэшэд дээгүүр ябажа, эд бараа, эдеэ хоол элбэгээр наймаалдаг.

Д. ШАГДУРОВ.
Захаамин.

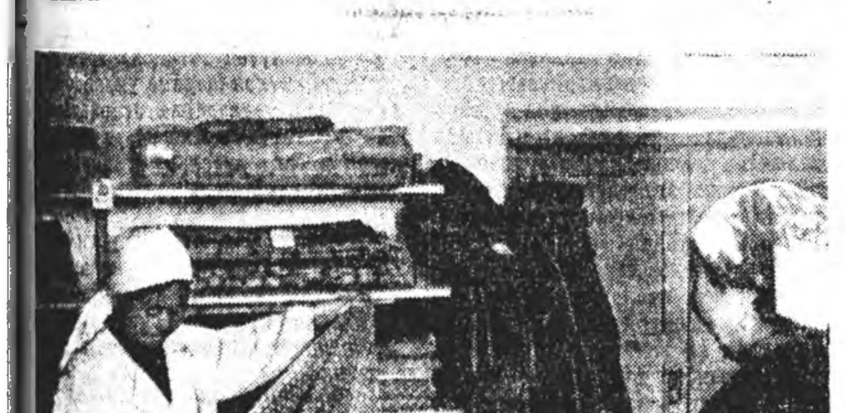

Дымбрылма Будажаповна наймаашанаар 5-дахи жэлээ хүдэлнэ. Арад зондо эд бараа наймаалха һара, жэл бүриингөө даабарине тэрэ хододоо үлүүлэн дүүргэдэг. Жэшээтэ ажалайнгаа түлөө нүхэр Зандакова Ара-Хэрээтын сельпогой правлениин үмэнэһөө хэдэ дахин баясхаланда хүртөө. Зураг дээрэ: наймаашан Дымбрылма Зандакова.
Мухар-Шэбэр. Ц. БАБУШЕЕВЭЙ фото.

УДИНСК ТОСХОНОЙ АЖАБАЙДАЛҺАА

МАГАЗИНАЙ ТАГУУД ХООҺОН...

Удинск тосхондо олохон хүн ажаһуудаг. Урхэтөөрнь тоолоо һаа, аяар зуу гаран. Худалдаа наймаан Удинскда яндан муу гэжэ манай газетэдэ энэнэй урдашье бэшэгдэһэн. Удын совхозрабкоопоорхиндо тэрэ шүүмжэлэл хамаатай бэшэ байгаа ха. «Эндэхи пекарниин хилээмэн гашуунышье гээшэнь аргагүй, хэлэ амандаа хэшэгүй, магазинда юуншьегүй, гансал консервэ, тэрэмнэй сурхай, камбала хоёрой ааб даа —гэжэ үдынхид гомдоно.

Нээрээшье совхозрабкоопой түрүүлэгшэ нүхэр Княжев өөрынгөө уялгада хайша хэрэг хандана. Мүнөө 1964 оной хоёрдохи хахад һаяхан эхилээ. Буркоопсоюзай баазада һайн продукт, эдеэ хоолой зүйл яһала элбэг бии. Гансал тэрэниие асарха хэрэгтэй. Хүн зон колбаса, мяханай консервэ, тоһо, саахар хүлеэһээр.

Автолавка тухай олон хөөрэлдөөн гарадаг. һүүлэй үедэ автолавка малшад, үбһэшэдэй ажал яһалал ябадаг болоо гэлсээ һэн. Теэд июлиин 26-най үдэр автолавка дүүрэн хүнүүдые һуулгаад, Шубгэ гэжэ газар руу табилуулжа ябаба. Үбһэшэдтэ, малшадта ошобо гэлсээ гүт? Үгы даа. Удын совхозрабкоопоорхин, гэр бүлөөрөө нэрһэндэ ошожо ябаа. Жолоошон-наймаалагша Михаил Машанов түрүүлэгшэ Княжевһаа табилгатай хүм гэжэ шалтаг билтагаа бария һэн.

Совхозрабкоопоорхин хэзээ хүн зонойнгоо эрилтэ дүүргэжэ, эдеэ хоол элбэг дэлбэгээр асарха гээшэб? 1964 оной түрүүшын хахадта Удын рабкоопоорхин эд бараа эдеэ хоол худалдаха түсэбөө оройдоол 92,4 процент дүүргэһэн. Түрүүлэгшэ Княжев тиихэдэ архидажал ябаха.

ШЭНЭ БОЛЬНИЦАНЬ ХЭЗЭЭ БҮТЭХЭБ?

Арбан хүнэй һууритай больница Удинск дээрэ бии нэрэтэй. Байдалаар ехэл муу даа. Кухнитаяа зэргэлээд палатанууд. Уйтан. Шэнэ больница баригдаһан аад, врачые хүлеэһээр. Шэнэ больницаяа хэзээ бэлэн болгожо ороху юм. Эндэхи фельдшер Елизавета Малашкина хэлэнэ:

— Совхоз больница барихань бариһан аад, тэрэнээ хүсэд дүүргээгүй. Пеэшэнэйнгээ хажуугаар дуһаална. Врачые хүлеэнэбди гэлсээд, больницынгаа түхеэрэлгэ хэнэгүй. Райбольницынхид тусхай комисси эмхидхээд ерэжэ тушаажа абахабди гэһэн аад, үгы.

Нээрээшье Баруун Хасууртай, Зүүн Хасууртай, Удинск,—Тарбагатай тосхонуудай үбшэнтэд эндэл ерэнэ. Шэнэ больницаяа ашаглалгада үгтөө һаань, хоёр гэр соо хүнүүд эмшэлүүлхэ аргатай болохо ха юм.

* * *

Эдэ бүхы дутуу дунданууды совхозой дирекци, партком мэдэжэл байнал даа. Теэд хэмжээн хэзээ абтахаб? Хориин райпотребсоюз, райбольницынхид дээрэ дурдагдаһан дутуу дутуунуудые түргэн усадхаха зэргэтэй бшуу. Нютагай соведшье талада байха ёһогүй.

Г. ДАШАБЫЛОВ.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДААР

ВЕНГЕР ХЭЛЭН ДЭЭРЭ

В. И. Ленинэй зохёолнуудай суглуулбариин 18-дахи том венгер хэлэн дээрэ Будапештдэ хэблэгдэн гараба. Энээн тухай МТИ агентство мэдээсэнэ.

ЧЕХОСЛОВАКИИН АЖАЛШАДАЙ АМЖАЛТА

Чехословакиин арадай хиналтын ба бүридхэлэй Центральна комиссиин мэдээсэһэнэй ёһоор, республикын промышленна үйлэдбэрилгын хэмжээн энэ жэлэй түрүүшын хахадай турша соо 1963 оной энэл үеынхиһөө 4,5 процентээр нэмэһэн байна. Промышленна продукци үйлэдбэрилэн гаргалгын түсэб 102 процент дүүргэгдээ.

Ажахын ондоошье һалбаринуудта ехэ амжалтанууд туйлагдаа. Мал ажалай продукци худалдан абалгын хэмжээн нёдондо жэлэй түрүүшын хахадайхиһаа 13 процентээр, барилгын хүдэлмэриин—12,7 процентээр, капитальна һомололгын—11,6 процентээр нэмэһэн байна. Промышленностиин ажалай бүтээсэ 4,3 процент дээшэлээ. Ажалшадай салин хүлһэнэй дундуур хэмжэн 2,7 процентээр ехэ болоо.

МОНГОЛ ОРОНОЙ ТАРЯАЛАН ДЭЭРЭ

Монгол орондо ургаса хуряалга энэ жэл урдынхиһаа һураггүй эртэ—августын түрүүшын 10 хоног соо эхилээ. Энэнь газарай хурьһые агротехникын заабариин ёһоор һайтар элдүүрилһэнэй, тэрэшэлэн сагай уларилай аятай һайн байһанай аша үрэ болоно.

1200 шахуу комбайн, хэдэн мянгаад трактор болон хүдөө ажахын бусад техникэ хуряалга эхилхэ дохёо хүлеэжэ байна. Эдэнь ороной бүхы ороһото ургамалнуудай 80 процентые 15 хоногто хуряажа дүүргэлтэдэ туһалхаар түгээ зэһэнхэй.

Гурэнэй сангай ажахынуудай поли дээрэ баян ургаса хүлеэгдэнэ.

«ПОЭЗИИН НЕДЕЛИ»

Румыниие фашистнуудай дарлалтаһаа сүлөөлһөөр 20 жэлэй ойдо зорюулагдаһан «Поэзиин недели» эндэ эхилээ. Ороной предприятинууд, соёлой байшангууд болон клубуудта хаана хаанагүй литературын удэшэ үнгэргэгдэнэ. Румыниин шүлэгшэд ооһэдынгоо уншагшадтай уулзана.

(ТАСС).

ХҮНДЭШЭ ПОРТ НАХОДКОДО

Совет порт Находкодо ошоһон „Айриш Рован" гэжэ Ирландиин онгосын капитан Айван Тиррелтэй АПН-эй корреспондент хөөрэлдөө

Совет порт Находко уруу ашаа абаашахые намда даалгагдаһыень мэдэхэдээ үнэн зүрхэнһөө баярлаа бэлэйб,—гэжэ Айван Тиррел хэлэбэ. Худалдаа наймаанай ашаа шэрэдэг Ирландиин онгосонууд Росси уруу, тэрэнһээ байтагай Алас Дурна зүгэй портнуудта ошодоггүй шахуу байһан юм. Шэнэ газарта ошохоёо байхадаа далайда ябадаг ямар хүнэй зүрхэн хүдэлэнгүй байха гээшэб даа!

Росси тушаа бидэнэр ехэ юумэ мэдэдэггүй һэмди. Залуудаа Достоевскиин, Толстойн номуудые уншаһан байгаабди. Теэд тэдэнэр хуушанай Росси тухай бэшэдэг байгаа ха юм. Бури эдир залуу ябахадаа үнинэй далайда ябадаг нэгэ хүнһөө иигэжэ асууһанаа һананаб: «Хэлэжэ үгыт, ородууд ямар зон гээшэб?» Тэрэ иигэжэ харюусаа һэн: «Ирландиинхид айлшадые хүндэтэйгөөр угтагшадай нэгэн гэжэ Европодо тоологдодог, тиихэдэ ородууд үшөө хүндэтэйгөөр угтадаг гээшэ».

Америкын Вашингтон штадай Лонгвью порт дээрэһээ ашаа абаад, февраль соо Находко хүрэжэ ерэбэбди. Уданшьегүй минии онгосо «Айрши Рован» («Ирландская рябина») ашаагаа буулгаха газарта байшоо. Намтай хамта минии һамган Хейзл ба үхибүүдни—гурбатай Грегори зургаатай Эллейн хоёр—ерэлсээ һэн. Номгон далайн эрье дээрэхи совет порт уруу Ирландиин гэр бүлэнэр cooһoo минии гэртэхид хэнһээньшье түрүүн ерэһэн болоно.

Находкотой танилсажа эхилээбди. Эгээн түрүүн порт хараабди. Тэрэ һаянай, мүнөөнэй түхэлөөр баригдаһан. Бүхы хүдэлмэринь оньһожоруулагданхай. Докернуудынь ехэ шадамарнууд, бүтээсэтэйгээр хүдэлнэ. Үйлсэнүүдтэ гаража ошобобди. Городынь ехэ һайхан гэжэ һанаабди. Гэрнүүдынь хүрин, шара, хүхэ болгожо будагданхай, үйлсэнүүдынь асфальтаар хушагданхай, машинанууд олон. Үйлсөөр ябаашад хари гүрэнэй далайда ябадаг хүниие гэр бүлэнэртэйнь харахадаа миһэд гэлдэнэ. Таняагүй нэгэ эхэнэр минии багашуулда ородой бэлэгүүдые үгөө. Энээндэнь бидэнэр ехээр баярлаабди.

Находкын алишье таладань айхабтар ехэ гэр байрануудай барилга хэгдэнэ. Кранууд, баригдажа байһан гэрнүүд лэ харагдана. Бидэнэр городой һайн һайхан гэрнүүдэй нэгэн болохо — далайда ябагшадай Культурын ордондо оробобди. Тэрэнэй дэргэдэ тон һайн интернациональна клуб бии. тэндэнь айхабтар зохид. удэшэниинь дуран соогоо хэхэ юумэ ходоо оложо боломоор.

Дайн сэрэг хахэбди, бусад оронуудай һандаргагдаһан городуудые хараха дуратайбди гэжэ хэлэхэ нэгэшье хүниие бүхы Находко соо бидэнэр ушараагүйбди. Совет хүнүүд нэгэл хүсэлтэй—улам бүри һайса ажаһуудаг болохо. Энээнэй түлөө ехэ юумэн хэгдэнэ гээшэ. Эдэ бүгэдые бидэнэр ехэл анхаралтайгаар ханажа абаабди.

—Бидэнэр бэе бэеэ һайса мэдэдэг болохо ёһотойбди,—гэжэ ородууд хэлсэнэ.—Мүнөө дайн сэрэг хэхэ гээшэ—дэмырһэн ябадал. Россида эд бараа ехээр худалдажа, баһа тэндэһээ худалдажа абаха ёһотойбди.

Бидэнэр мана һая баһа танай портдо ерээбди. Мүнөө ерэхэдээ хуушанай танил хүнүүд болижо уулзаһан байгаа бэлэйбди. Портын капитан Иван Массанюктай би баһа уулзааб. Тэрээнтэй бидэнэр хани нүхэд болообди. Бидэнэртэ нэгэн адли юумэнууд олон. Нэгэдэхеэр, тэрэ би хоёр далайн хүнүүд гээшэбди, нэгэ үеын байнабди. Хоюулаа нэгэ сагта далайда ябажа эхилһэн байнабди. Хоюуландамнай үхибүүд бии. Тэрээнһээ гадна, маанарай нэрэнүүд адлирхуу: Ирландиин Айван нэрэ оройой Иван гэһэн шэнги. Бидэнэр өөһэдынгөө ажал тушаа хөөрэлдэхэдөө захадань гаража ядаа бэлэйбди.

Танайда хараһан үзэһэн юумэн тухайгаа түрэл Ирландидаа хөөрэжэ үгэхэ байхабди. Манай арад зон Россида хүндэтэйгөөр хандадаг байха юм.

(АПН)

БУРЯАД ҮНЭН
3 дахи нюур
1964 оной августын 5,

Буряад драмын театр хүдөө нютагуудаар аяншална

«СОЁЛМАА, БАТАШУЛУУН»—ҮБҺЭШЭД, МАЛШАДТА

Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ Буряад драмын театрай бүлэг артистнууд эдэ үдэрнүүдтэ Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин колхоз, совхозуудаар ябажа, энеэдэ зугаа элбэгтэй зүжэг наада харуулна. Мүнөө эдэнэр «Знамя Ленина» колхозой малшад, хонишод, механизаторнуудта ошожо, Ч. Гениновэй «Соёлмаа, Баташулуун» гэһэн зүжэгөө харуулһан байна. Артистнууд Ц. Уладаева, Д.-Р. Гомбодоржиев, Н. Гендунова, В. Халматов болон бусад өөһэд өөһэдынгөө рольнуудые һайнаар гүйсэдхэжэ, сугларагшадай нэрьемэ альга ташалгаар үдэшэгдөө.

Д. БАДМАЕВ.

* * *

Тэрэшэлэн тус управлениин «Эрдэм» совхозой дүрбэдэхи отделениин үбһэшэд, малшадта «Соёлмаа, Баташулуун» хоёрой айлшалһан тухай **Базар Цыренов** манай редакцида нигэжэ мэдээсэнэ:

«Совхозой дүрбэдэхи отделениин 200 һайса гаран хүн зон Хүсөөтэ нютагай клубта баяр баясхалантайгаар шэнэ зүжэг хаража, ёhотойл һайнаар сэнгэжэ, амаржа тарабад. Урда тээнь үзэгдөөгүй, хүн зоной сэдьхэлдэ маша таарамжатай зүжэг табиһанайтнай түлөө баярые хүргэхэтэйгөө хамта, байд гээд лэ шэнэ наада зугаатай айлшалжа байхыень тус театрай коллективтэ хүсөөд, нютагаймнай улад һайн һайхан амжалта юрөөгөө».

Үбһэшэдэй отогуудта, холын гүүртэ, отаралуудта айлшалһан Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ Буряад драмын театрай артистнууд ехэ туһатай хүдэлмэри ябуулна гээшэ. Ушарынь гэхэдэ, һонирхолтой, зүрхэ сэдьхэл баясуулма зүжэг наада хараһан хүдөөгэй малшад, таряашад ажалдаа шэнэ хүсэ эршэтэйгээр хам оролсоно ха юм.

ОЛИМПИИН НААДАНАЙ КАНДИДАДУУД—УЛААН-ҮДЭДЭ

Энэл даа, манай хүндэтэ айлшад! (Зүүн гарһаа): спортын мастернууд Виктор Агеев, Борис Курочкин, Станислав Степашкин, спортын габьяата мастер Олег Григорьев, нютагаймнай хүбүүн — спортын мастер Велингтон Баранников гэгшэд аян замаа үргэлжэлүүлхын урда тэз Улаан-Үдэ городтой танилсажа байна.

Л. ГАРМАЕВАГАЙ фото.

БАЛШЫСА БАРИГДАА

Түлөөһэгүйгөөр мяха эдижэ һураһан заримашуул туруута ангуудые хабар, зунай үедэ унагаажа, шарууһа гаргадаг заншалтай. Теэд эдэнэр ямаршье үнэмшэлгэ-лицензигүйгөөр хандагай, буга, гүрөөһэншье байг хамаагүй, дайралдаһан лэ ангуудые хюдажа ябадаг.

Баргажанай управлениин агнууриин ажахые эрхилэгшэ М. В. Булгатов, милициин начальник З. Р. Урбанов, лесхозой директор Г. У. Шаманов гэгшэд агнууриин журам эбдэгшэдтэй ехэ тэмсэл ябуулдаг юм. Дурсагдагша нүхэд зүбшэл-лицензигүйгөөр буга унагаагаад байһан гурбан хүйхэрнүүдые барья. Эдэнэрнай хэд бэ гэхэдэ, Баргажанай коопзверопромхозой Дэрээнэй отделениие эрхилэгшэ В. И. Осодоев, сельпогой хүдэлмэрилэгшэ М. Х. Максимов, Дэрээнэй совхозой МТМ-е эрхилэгшэ С. С. Бадмаев гэгшэд болоно. Хуули бусаар анґуудые хороожо, хохидол ушаруулжа ябадаг В. И. Осодоев, М. Х. Максимов, С. С. Бадмаев гэгшэд тус тустаа 150—150 түхэриг яла түлэхэ болоо.

Мухар-Шэбэрэй ойн харуулшан Н. М. Грязнов лицензигүйгөөр гүрөөһэ буудаад, мяхыень шанажа һуутараа балшыса баригдашоо. Тиигэжэ зүбшөөлгүйгөөр гүрөөһэ алаһан Грязнов 50 түхэриг яла түлэхэ болонхой. Каменск тосхондо ажаһуудаг В. Г. Попов хорюултай үедэ зэрлиг нугаһанай үндэгэ суглуулһанайнгаа түлөө 9 түхэригэй ялада унаһан байна.

М. ГЫЛЫКОВ.

Сагай уларил

Улаан-Үдын гидрометобсерваториин мэдээсэһэнэй ёhoop, мүнөөдэр республика доторнай үүлэтэйшэг, урда аймагуудай зарим газарнуудта бороотой байха. Зүүн хойто зүгһөө һулаханаар һалхилха. Улаан-Үдэдэ үглөөгүүр 18—20, үдэр 27—29 градус дулаан байхаар хараалагдана.

Августын 6—7-ной үдэрнүүдтэ республика дотор үүлэтэйшэг, урда аймагуудта бороотой, бэшэ нютагуудта бага зэргэ бороотой, аадартай байха. Зүүн зүгһөө һулаханаар һэбшээлхэ. Һүниндөө 12—17, үдэрынь 22—27 градус дулаан байхаар хүлеэгдэнэ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Тү рүүнэй шалгалта — хуули» гэһэн түрүү бэшэг дотор республикын заводууд болон фабриканууд дээрэ бүтээн гаргадаг продукциин шанарые һай жаруулха тухай хэлэгдэнэ. «Тэжээл бэлэдхэл — ударна фронт» гэһэн рубрика доро республикын колхоз, совхо зуудаар үбһэ сабшалга, силос даралга тухай мэдээсэлнүүд. Мүн эндэ «Правда» болон «Известия» газетэнүүдэй асуу далда СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Н. С. Хрущевой харюу толи логдоо.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Хан галтын асуудалнууд» гэһэн рубрика доро гүрэнэй худалдаа наймаанай инспекциин Буряадай управлениин начальник Г. Бабошинай статья; «Олониитын хүсэн» гэһэн рубрика доро Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин «Знамя Ленина» колхозой парткомой секретарь Л. Леоновой статья; «Кабанскын автомашина барнгшадай алдуунууд» гэһэн гаршаг доро Буряадай АССР-эй ниитын гүрим сахиха министерствын ГАИ-гай ахалагша автоинспектор В. Головко гэгшын корреспонденци болон бусад материалнууд хэблэгдээ.

Гурбадахи хуудаһанда: Үнгэрһэн долоон хоногой туршада тус газетын редакцида оро һон бэшэгүүд толилогдобо.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: гадаадын олон оронуудаар боложо байһан байдал тухай ТАСС-ай мэдээсэлнүүд.

ХИЛЫН ЦААНАҺАА
ТЕЛЕФОН · ТЕЛЕГРАФ · РАДИО

Коммунис хэблэлэй фонд

РИМ, августын 3. (ТАСС). Коммунис хэблэлэй фондо мүнгэ суглуулха зорилготой хэдэн зуун митингнүүд үнгэрһэн хоёр үдэрэй турша соо бүхы Итали дотор болоо. «Унита» газетэ энээн тухай мэдээсэхэ зуураа, коммунис газетэнүүдые тарааха хүдэлмэридэ залуушуулай тон эдэбхи үүсхэлтэйгээр хабаадаһые онсолон тэмдэглэбэ. Болони хотодо сентябриин 11-һээ 17 хүрэтэр «Унита» газетэдэ зорюулагдан жэл бүри үнгэргэгдэдэг бүхэитальянска һайндэртэ бэлэдхэл үни эхилэнхэй гэжэ мэдээсэгдэнэ.

—◇—

Арсашагүй баримтанууд

НЬЮ-ЙОРК, августын 3. (ТАСС). Камбоджын газар дээрэ Урда-Вьетнамай ба США-гай самолёдуудай химическэ хорото зүйлнүүдые сасаһан тушаа США-гай гүрэнэй департаментын буруушаалтада харюу болгон, Кхмер Пресс гэжэ телеграфна агентство тусхай мэдүүлгэ тунхаглаа гээд Юнайтед пресс Интернейшнл агентство мэдээсэнэ. Камбоджын амгалан зондо эсэргүүгээр шэглүүлжэ, химическэ хорото зүйлнүүдые хэрэглэһэн тухай баримтанууд тэрэ мэдүүлгэ дотор дахинаа дурдагдаа.

—◇—

Харата ябуулга

ПАРИЖ, августын 3. (ТАСС). Камбоджын ба Урда-Вьетнамай хилэ дээрэ шэнэ тулалдаан болоно. Урда-Вьетнамай сэрэгүүд (тэдэнэй дунда сэрэгэй хубсаһатай американецууд үзэгдөө) Прей-Венгын райондохи Камбоджын территори дээгүүр июлиин 31-дэ автомадаар, миномёдоор буудаа гэжэ Франс Пресс агентство Камбоджын информационно агентствын дамжуулгые дурдан мэдээсэбэ.

Хилэһээ километрэй хараанда байһан Камбоджын таряашан хүндөөр шархатаа.

—◇—

Президент Джонсоной захиралта

НЬЮ-ЙОРК, августын 3. (ТАСС). Ассошиэйтед Пресс агентствын корреспондентын Вашингтонһоо мэдээсэһэнэй ёhoop, США-гай президент Линдон Джонсон Урда-Вьетнамай райондохи США-гай далайн-сэрэгэй хүсые бэхижүүлхэ, «эдээндэ добтолһон ямаршье хүсые үгы хэхэ» гэһэн захиралта гаргаа.

Джонсон корреспондентнүүдые дуудажа еруулээд, эдэ захиралтануудтухайдаа мэдээсэһэн байна. Американска «Мэддокс» гэдэг эсминецтэ торпеднэ гурбан катерай добтолһоной һүүлээр, воскресенидэ нимэ захиралтанууд гаргагдаа гэбэ.

—◇—

Кипрэй правительствын шиидхэбэри

ЛОНДОН, августын 1. (ТАСС). Кипрэй республикын Министрнүүдэй Совет үсэгэлдэр президент Макариосай хүтэлбэри доро заседани зарлажа, Кипрэй территориальна уһые 3 мильһээ 12 миль хүрэтэр үргэдхэхөөр хараалһан хуулиин проект һайшааба гэжэ Рейтер агентство мэдээсэнэ.

Энэнь августын 3-да Кипрэй парламентын түлөөлэгшэнэрэй палатын һайшаалда табигдаа.

ВЬЕТНАМАЙ ДЕМОКРАТИЧЕСКА РЕСПУБЛИКЫН МИД-эй ТҮЛӨӨЛЭГШЫН МЭДҮҮЛГЭ

ХАНОЙ, августын 3. (ТАСС). Августын 1-дэ Нуонг Хетэй районһоо (Лаос) гаража ерэһэн США-гай дүрбэн бомбардировщик Кайсоной округтохи (Нге Ан провинци) Вьетнам-Лаосой хилэһээ 20 километрэй хараанда байдаг Вьетнамай Намкан нютагтахи хилын харуулые, мүн Нуонг де тосхониие бомбодоһон ба буудаһан байна гэжэ ВИА агентствын дамжуулһан, ДРВ-гэй МИД-эй түлөөлэгшын мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ.

Холбоото Штадуудай правительство ДРВ-дэ эсэргүү хардалга гүрдэлгэ ба һүйдхэлэй ябуулга хэхын тула Лаосой газар дайдые, Лаостохи американска тала баридаг сэрэгүүдые үнинһөө хойшо хэрэглэжэ байнхай гэжэ, тус мэдүүлгэ дотор тэмдэглэгдэнэ.

Холбоото Штадуудай правительствын ба Лаостохи тэрэнэй хүлһэншэдэй хорото муухай ябуулганууды Гадаадын хэрэгүүдэй министерство эрид буруушаана гэжэ ДРВ-гэй МИД-эй түлөөлэгшэ мэдүүлбэ.

ДРВ-дэ эсэргүү хорото ябуулга хэхэ хүүргэ болгон Лаосой газар дайда хэрэглэдэг ябадалые США-гай правительствада, тэрэнэй туһамаршадта дары хорихыень Лаосой правительствоһаа ДРВ-гэй Гадаадын хэрэгүүдэй министерство эринэ.

С Ш А З А Н А Н А

НЬЮ-ЙОРК, августын 3. ТАСС-ай корреспондент С. Лосев нигэжэ дамжуулна: США-гай гүрэнэй секретарь Дин Раскын «Мичуэл Бродкастинг системын корреспонденттэй хөөрэлдэһэниинь плёнко дээрэ бүүлгагдаһан байна. Тэрээн дотор нимэ эрилтэ табигдана гэбэл: Кубада эсэргүү хэмжээнүүдые абаха американска гүрэнүүдэй организациин (ОАГ) Вашингтонско сесси дээрэ зүрюу ябадал гаргаһан оронууд ОАГ-гай шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ алхам дары хэхэ һэн гэһэн эрилтэ табигдана. Энээн тухай тусхай мэдүүлгэ хээһаань, эдэ оронуудта һураггүй һайн байха бэлэй гэжэ Раск заабаришална.

Вашингтоной захиралтада дары мэдэлээ үгэхыень хүлеэгдэжэ байһан оронуудые Раск нэрлээгүй. Гэбэшье, тэдэнь—Мексикэ, Чили, Боливи ба Уругвай болоно.

Раскын хашхараан, багсаахада, ОАГ дотор адли тэгшэ эрхэгүй харилсаанай бэелүүлэгдэдэг байһые гэршэлнэ. Энэнь ООН-ой Уставта эрид зүришэнэ.

—◇—

Расова буһалгаанай шэнэ гуламта

НЬЮ-ЙОРК, августын 3. (ТАСС). Национальна гвардиин частьнуудые Рочествер хотоһоо гаргаха гэһэн захиралта үсэгэлдэр Нью-Йорк штадай губернатор Рокфеллер гаргаа. Үнгэрөөшэ неделиин саада тээ тэндэ негритян зоной ба полициин хоорондо айхабтар шанга тулалдаанууд болоһон юм. Үсэгэлдэр Джерси хотодо (Нью Джерси штат) расова буһалгаанууд болоһон байна. Гурзон мүрэнэй нүгөө талада байдаг энэ хотодохи негрнүүдэй ажаһуудаг райондо патруль хэдэг полициинхид буһалгаалан бодогшодтой тулалдажа бирахаяа болёод, 80 автомашинаар нэмэлтэ хүсэ дуудажа еруулээ. Полициинхидые негрнүүд захатүй шулуудаһан байна.

—◇—

Харилсаа холбоогоо улам бэхижүүлхын түлөө

ВЕНЭ, августын 3. (ТАСС). Советскэ Союзай, Америкын Холбоото Штадуудай ба атомай хүсэ хэрэглэхэ европейскэ агентствын гэшүүн оронуудай түлөөлэгшэд атомай хүсэ хэрэглэхэ уласхоорондын агентствэдэ (МАГАТЭ) сугларжа, онсо хүсэтэй физикэдэ хабаатай техническэ хэрэгсэлнүүдые ашаглалгын талаар харилсаа холбоогоо улам бэхижүүлхэ тухай асуудал хоёр үдэрэй туршада зүбшэн хэлсээ.

Зүблөөндэ хабаадагшад онсо ехэ хүсэтэй физикын талаар мүнөө байһан, бии болгохоор түсэблэгдэһэн центрнүүдэй хоорондохи уласхоорондын харилсаае улам үргэдхэхэ гэлсээ.

Энэ зүблөөндэ Советскэ Союзай зүгһөө академигууд Н. Н. Боголюбов, Б. И. Векслер хабаадаа.

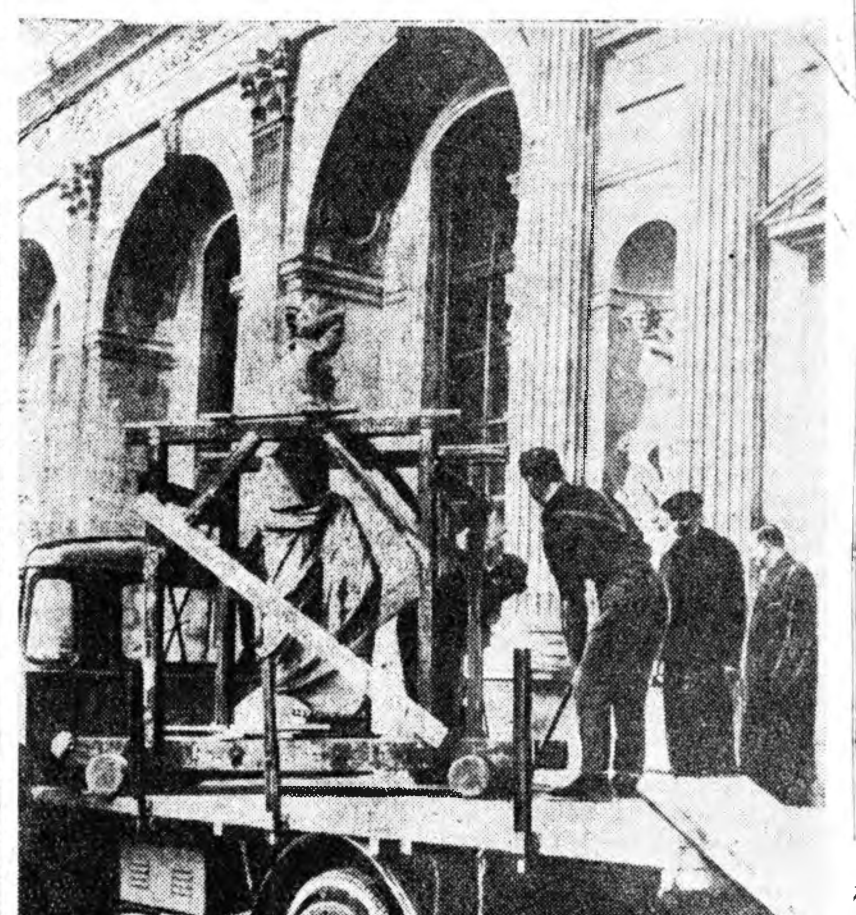

Токиодо болохо Олимпиин нааданда Францидахи Луврска музейдэ хадагалагдажа байһан Венерэ (Афродита) Милосская гэгшын статуя абаашагдаха юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Японд эльгээгдэхэ Венерын статуя тусхай машинада тээгдэн ябталагдажа байна.

ЮПИ—АПН-эй фото.

Хани барисаанай барилга

Наглудахи гидроэлектростанциин барилга түлэг дундаа ябажа байна. Энэнь Афганистандахи эгээн хүсэтэй ГЭС болохо юм. Тус ГЭС-эй удха шанар Афганистанай экономикодо айхабтар ехэ байха, жэшээлэн хэлэбэл, Арабуудай Нэгэдэмэл Республикада баригдаһан Ассуанай үндэр хаалтаһаа дутуугүй удха шанартай байха болоно гэжэ афганецууд-барилгашад, хүдэлмэришэдһөө эхилээд, инженернүүд хүрэтэрөө, омогорхон хэлэдэгынь дэмы бэшэ.

Советскэ Союзай техническэ туһаламжаар, совет мэргэжэлтэдэй хабаадалгатайгаар Наглуда баригдажа байгаа энэ гидростанци геологическа тон орёо байдалда бодхоогдоно. Тиигэбэшье ажал хүдэлмэринь амжалтатайгаар бүтээгдэжэ байнхай. 1964 оной ерэхэ табаһарын турша соо эндэхи барилгашад үшөө 400 мянган кубометр хада хабсагайн шулуу шорой малтаха. 1965 оной хабарай үер болотор хаалтын барилгада 50 мянга үлүүтэй кубометр бетон шудхаха түсэбтэй.

Наглудахи гидроэлектростанциин ямар ехэ хэмжээтэй болохо байһые нимэ тоонууд гэршэлэн харуулха гэбэл: хаалтын үндэрынь 110 метр болохо, тэндэ 700 мянга үлүүтэй кубометр бетон шудхагдаха юм.

Афганистанай энэ ехэ барилгада 6,5 мянган афган хүдэлмэришэд, 150 совет мэргэжэлтэд ажаллана. Эндэ Волгын эрьедэхи Куйбышевска ГЭС-эй, Украинадахи Кременчугска ГЭС-эй барилгашадтай, Сибирьтэхи Братска ГЭС-эй барилга дээрэ хүдэлжэ, ехэ дүй дүршэлтэй болоһон залуу инженернүүдтэй, Москваһаа, Ленинградһаа, Советскэ Союзай бусад хото городуудһаа ерэһэн мэргэжэлтэдтэй ушаржа болохо.

Гэхэ зуура, Наглудахи гидростанциин барилгада Советскэ Союзай хабаадажа байһанай удха шанарынь юрын техническэ хани харилсаанһаа һураггүй ехэ, үргэн юм. Совет мэргэжэлтэд оорынгөө афган ханинартай ээм зэмээ зэргэсүүлэн хүдэлжэ, техническэ эрдэм болон барилгын баян дүй дүршэлөө тэдээндэ үнэн һайхан сэдьхэлһээ дамжуулна. Совет болон афган барилгашадай хоорондо бүрилдэһэн хани харилсаан афган техническэ хүдэлмэрилэгшэдые дары бэлдэхэ ябадалда туһа хүргэнэ. Наглудахи барилгада хабаадажа байгаа афган хүдэлмэрилэгшэдэй олонхинь энэ барилгада ямаршье бэлэдхэлгүй ерэһэн таряашад, нүүдэлшэд байһан юм. Мүнөө тэдэнэй олониинь мэргэжэл түгэс бетонщигууд, крановщигууд, хабсаргагшад, шофернууд болонхой.

Июлиин 19 эндэхи электростанци барилгын түүхэдэ арюун һайхан хуудаһан боложо орохо. Энэ үдэр Кабул мүрэн хаагдаһан, барилгашадай ехэ амжалта болоно. Тус гидростанциин үгэһэн электрын элшэ хүсэн афганска хото городуудай түхэл шарайе үндэһөөрнь хубилгаха, гадаадаһаа асарагдадаг үнэ додоготой түлишөөр хүдэлдэг хэдэн арбаад дизельнэ электростанцинуудые сүлөөрүүлхэ байха.

Кабул, (ТАСС).

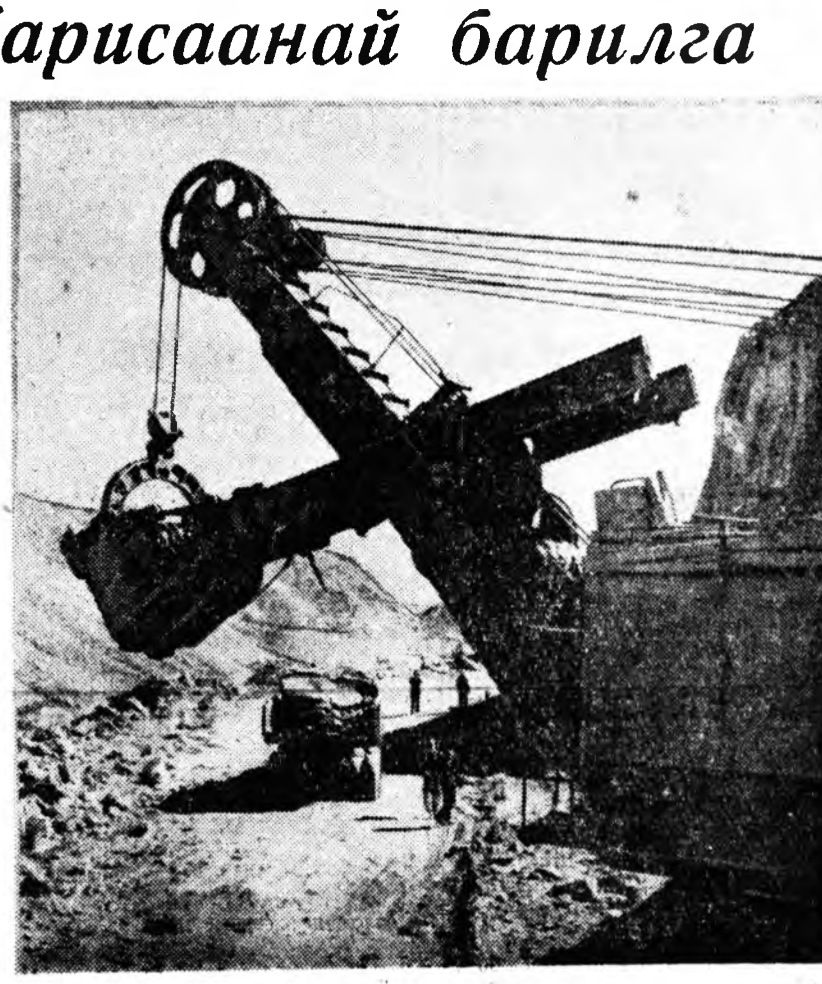

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Кабул мүрэн дээрэ совет мэргэжэлтэдэй туһаламжатайгаар байгуулагдажа байгаа гидроэлектростанциин барилгада совет «ЭКГ-4» маркын экскаватор ашаглагдана.

ТАСС-ай фотохронико.

Конглез тэмсэлшэдэй амжалта

НЬЮ-ЙОРК, августын 3. (ТАСС). Конгодохи патриодуудай хүдэлөөндэ Чомбейн правительство хориг хэжэ шадахаяа болинхой. Гадаадын информационно агентствэнүүдэй мэдээсэлнүүдһээ харахада, конглез патриодуудай хүсэн оронойнгоо бүхы газар дайдын зургаанай нэгэ хубиһаа ехые хиналтадаа абанхай байна.

Партизан отрядууд шухала удха шанартай шоссей ба түмэр замай хэлхеэ холбоос, Конгын дотоодын районуудтахи уһан замуудые таһална. Эндэхи эсэргүүсэн бодогшод ороной хойто зүгтэхи эгээн томо город болохо Стэнливиль тээшэ дабшажа ябана, Каминын сэрэгэй баазада аюул тохёолдуулжа байна. Патриотическа хүсэнһөө бүридэһэн отрядууд ороной ниислэл—Леопольдвиль хотоһоо ойройдоо 105 милиин газарта ерэнхэй. Буһалгаалан бодогшодые (конглез партизануудые американска корреспондент тиигэжэ нэрлэнэ) юуншье һаатуулан зогсоожо шадахаяа болиһон хэбэртэй» гэжэ Ассошиэйтед Пресс агентствын корреспондент мэдэрэн тэмдэглэхэ баатай болоо.

Партизан отрядууд Чомбейн армитай дайлалдан, шэнэ түхэлэй зэбсэгүүдые буляан абаад, тэдэнээ хүһээгшэдэй сэрэгүүдтэ эсэргүү шэглүүлэн хэрэглэнэ. Эдэ зэбсэгүүдые Баруун тээхи оронууд Конгын хархисуудта эльгээһэн байгаа.

АТОМНА БА ВОДОРОДНО ЗЭБСЭГ ХОРИМЖОЛХЫН ТҮЛӨӨ УЛАСХООРОНДЫН КОНФЕРЕНЦИИН НЭЭГДЭХЭЕЭ БАЙХАДА

ХИРОСИМА, августын 3. (ТАСС). Атомна ба водородно зэбсэг хоримжолхын түлөө уласхоорондын 10-дахи конференцидэ хабаадахаяа Хиросима хото ерэһэн, Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй делегациин хүтэлбэрилэгшэ Д. Эндикотт түрүүтэй гадаадын делегацинуудай түлөөлэгшэд пресс-конференци хэбэ.

Ядерна зэбсэг хоримжолхо зорилгоор Токиодо зарлагдаһан конференци дээрэ Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй ба гадаадын бусад олохон делегацинуудай хараа бодолоо хэлэхэ аргагүй болоһондонь ехэтэ шаналжа байһанаа Д. Эндикотт элирхэйлэн мэдүүлбэ. Энэ хараа бодолнай хэзээшье хубилхагүй, амгалан ёhoop зэргэ оршон байхын, ядерна туршалга ба ядерна зэбсэг бүрин хоримжолхын түлөө, бүү зэбсэгүүдые бүгэдэ ниитээрээ хуряахын түлөө хэлбэришэгүйгөөр тэмсэхэ үг зорилготой зандаа үлэхэ гэжэ Эндикотт онсолон тэмдэглэбэ.

Тэрэнэй удаа Советскэ делегациин толгойлогшо Г. А. Жуков үгэ хэлээ. «Эб найрамдалай түлөө япон арадай эрэлхэг зоримгой тэмсэлые үндэрөөр сэгнэн, үнэн зүрхэнһөө һайшаанабди, арадайнгаа хүсэл эрмэлзэлые элирхэйлһэн Японой ниитын ажал ябуулагшадай оролдолго хүсэлэлгые хүндэлнэбди. Атомна зэбсэг хоримжолхо зорилготой үнгэрэгшэ жэлэй юһэдэхи конференциин амжалтатайгаар үнгэрхыень хараа һэмди. Уһан доогуур ябадаг американска ядерна онгосонуудай япон портнуудта орохыень буруушааһан, «Ф-105-Д» гэжэ истребительнүүд - бомбардировщигуудые Японд асаржа байлгаха гэһэн ябуулгада эсэргүү, Японд охи американска сэрэгэй баазануудые усадхахын түлөө, бүү зэбсэгүүдые, тэрэ тоодо ядерна зэбсэгүүдые, бүгэдэ ниитээрээ, хүсэд бүрин хуряаха хэлсээ баталхын түлөө, Окинавые Японд бусаалгахын түлөө, Азиин болон Номгон далайн районие ядерна зэбсэггүй зоно болгохын түлөө, ядерна бомбардировкын үсэр гэмтэгшэдтэ туһаламжа үзүүлхын түлөө япон арадай тэмсэлые дэмжээ һэмди, мүнөө дэмжэжэ байнабди» гэжэ нүхэр Жуков хэлэбэ.

Американец Гомер Джек гэгшын хэлэһэн үгэ тад ондоо удхатай байба. Эндэ, Хиросимада, шэнэ хүдэлөөн бүрилдэжэ байна гэжэ харуулхые һэдээд, «энэрхы ябадалаар» тэмсэхэ гэһэн балар үгэнүүдээр далдалха забдалга гаргаа. Энэтнай империализмда эсэргүү тэмсэлые хараада абалсана гү гэһэн асуудалда харюусаха зуураа, «али бүхы үнэн зүб бэшэ ябадалые буруушаанабди» гэбэ.

Индиин делегациин толгойлогшо Аруна Асаф Али юрэнхы хооһон уряануудаар дашуурагые буруушаагаад, Хиросимадахи конференциие Японой эб найрамдалай тала баригшадай хүдэлөөндэхи шэнэ ябуулга гэһэншүүгээр харуулха һэдэлгэһээ һэргылүүлээ.

«Энэ хүдэлөөнэй арбадахи ойн үдэр эндэ ерээбди, империализмда эсэргүү тэмсэлдэ энэ хүдэлөөнэй гаргаһан габьяа ба эрмэлзэлгые хүндэлдэг, дэмжэдэгбди» гэбэ.

Нёдондо уласхоорондын юһэдэхи конференцидэ хабаадһан делегадууд ядерна зэбсэг хуряахын түлөө тэмсэлшэдэй зэргэдэ эб таһаралгын тохёолдоһые шаналмаар байһа гэжэ онсолон тэмдэглээд, Токиодо эбдэгдэн хазагайруулагдаһан эб нэгэдэлэй гүрим заншал һэргээн хүгжөөхые уряалба.

Мэдээсэл

СССР-эй Министрнүүдэй Совет нүхэр БУЛГАКОВ АЛЕКСАНДР АЛЕКСАНДРОВИЧЫЕ СССР-эй Госпланай дэргэдэхи профессионально-техническэ һуралсал эрхилхэ Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ болгон томилбо.

* * *

СССР-эй Министрнүүдэй Совет нүхэр ЗЕЛЕНКО ГЕНРИХ ИОСИФОВИЧЫЕ СССР-эй Госпланай дэргэдэхи профессионально-техническэ һуралсал эрхилхэ Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшын уялгаһаа сүлөөлөө.

Редактор
Ц. О. ОЧИРОВ.

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. редактора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата—27-37, отделов: сельскохозяйственного производства и партийной жизни—47-59, 35-14, промышленного производства и партийной жизни—48-89, 33-61 корректорская—35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: идеологического—24-74, советского строительства и быта—34-93, рабселькоров и писем—25—41, 38-30, информации—32-74 и переводов—34-05.

гор Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.

Н000184. Зак. № 721.